Cena 60 gr. Цана 60 гр.

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Орган
ГП Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 46 (142) БЕЛАСТОК, 16 ЛІСТАПАДА 1958 года ГОД III

Дружба наша моцна, як ніколі

Днямі была апублікавана савецка - польская заява ў сувязі з пабыўкай дзяржаўнай дэлегацыі ПНР у Савецкім Саюзе.

Сустрэчы дэлегацыі з кіруючымі дзеячамі СССР, з рабочымі, калгаснікамі і савецкай інтэлігенцыяй з'явіліся дэманстрацыяй брацтва і дружбы паміж польскім народам і народамі Савецкага Саюза, доказам трываласці і непарыўнасці саюза абедзвюх краін, сцвярджае супольная заява.

У час перагавораў, якія адбыліся ў атмасферы сардэчнасці і поўнага ўзаемнага зразумення, была ўсебакова абмеркавана справа далейшага развіцця сяброўскіх суадносін, супрацоўніцтва і ўзаемнай дапамогі. Таксама абмяркоўваліся праблемы актуальнага міжнароднага становішча і пытанні супольнай барацьбы ў абароне міру. Абедзве дэлегацыі ва ўсіх абмяркоўваных справах былі аднадушнымі.

Абедзве дэлегацыі сцвярдзілі, што ўплывы сацыялістычнай сістэмы паўсядзённа ўзрастаюць, што сацыялістычныя краіны і сілы сацыялізма акаэваюць значны ўплыў на міжнароднае становішча. ПНР і СССР і ў далейшым будуць намагацца, каб прадухіліць небяспеку новай вайны, і супольна з цэлым сацыялістычным лагерам будуць падтрымліваць сілы, якім дарагой з'яўляецца справа міру і якія жадаюць мірнага суіснавання ўсіх народаў.

Аднак найбольш агрэсіўныя імперыялістычныя колы не хочуць адрачыся ад палітыкі «з пазіцыі сілы», сцвярджае заява. Выклікаюць яны завастрэнне міжнароднага становішча, падтрымліваюць у розных раёнах свету рэакцыйныя і варожыя міру сілы. Імперыялістычныя колы ЗША, якія хочуць падпарадкаваць сабе большасць краін, гуртуюць вакол сябе ўсе рэакцыйныя сілы капіталістычнага свету.

Асноўнай апорай гэтай палітыкі ў Еўропе з'яўляецца пазіцыя, якую займае ўрад ФРГ. Мілітарызацыя гэтай краіны, узбройванне бундэсвера атамнай і ракетнай зброяй, падтрымка рэваншысцкіх элементаў, усё гэта з'яўляецца пагрозай для міру і бяспекі еўрапейскіх краін.

Заява падкрэслівае ўзрастаючую ролю ГДР, як важнага чынніка міру ў Еўропе. Абедзве дэлегацыі перакананы, што План Рапацкага, які рашуча можа прычыніцца да прадухілення пагрозы атамнай вайны ў Еўропе, будзе і ў далейшым пракладваць сабе дарогу, нягледзячы на розныя перашкоды, якія ўзнікаюць з боку колаў, працістаўляючыхся разбраенню.

ПНР і СССР і ў далейшым будуць рабіць усё, каб як найхутчэй можна было вырашыць праблему раззбраення і ўмацавання міру між народамі. Аднак тактыка адцягвання, якую прымяняюць у першую чаргу кіруючыя колы Злучаных Штатаў, стварае цяжкасці ва ўрэгуляванні праблем, ад якіх залежыць сусветны мір. У гэтых умовах абедзве дэлегацыі лічаць неабходным умацоўванне абароннага Варшаўскага пакта, які стаіць на стражы супольнай бяспекі ўсіх краін сацыялістычнага лагера.

Кіруючыя дзеячы Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі і Камуністычнай партыі Савецкага Саюза абмяняліся інфармацыямі аб працы сваіх партый, абмеркавалі справы ўзаемных суадносін між партыямі і актуальныя пытанні міжнароднага рабочага руху. Абедзве партыі прысвячаюць вялікую ўвагу ўсебаковаму развіццю і ўмацаванню брацкіх суадносін між сацыялістычнымі дзяржавамі. Непарушная адзінасць сацыялістычнага лагера, моц першай і вядучай сацыялістычнай дзяржавы — Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі і ўсіх дзяржаў, якія будуюць сацыялізм, з'яўляюцца найлепшай гарантыяй бяспекі сацыялістычных краін і адным з асноўных сродкаў супроць пагрозы новай вайны, сцвярджае заява.

Надзеі і разлікі пэўных рэакцыйных і імперыялістычных колаў пасварыць польскі народ з народамі Савецкага Саюза поўнасцю праваліліся.

Польска - савецкая дружба, якая апіраецца на прынцыпах пралетарскага інтэрнацыяналізма, узаемнай пашаны суверэнітэта, узаемнай брацкай дапамогі і салідарнасці, на супольных інтарэсах і мэтах, з'яўляецца сёння моцнай, як ніколі раней, сцвярджае супольная заява.

Беларускі Навуковы Гурток у Беластоку

Па ініцыятыве Праўлення Гарадскога Аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку дзявятага лістапада адбыўся сход маладой беларускай навуковай інтэлігенцыі, на якім быў утвораны Навуковы Гурток. Старшынёй Навуковага Гуртка выбрана мгр. Марыя Якубок.

Навуковы Гурток у першую чаргу ставіць перад сабой задачу згуртаваць усіх маладых беларускіх гісторыкаў, эканамістаў, этнографаў, мовазнаўцаў і літаратуразнаўцаў. Амаль усе выступаючыя на сходзе дыскутанты звярталі асаблівую ўвагу на тое, што маладыя вучоныя, перш за ўсё павінны зацікавіцца гісторыяй і эканомікай Беласточчыны. Тут чакаюць даследчыкаў надзвычай цікавыя і арыгінальныя тэмы.

Прысутныя падзяліліся таксама актуальным станам сваіх даследчых прац і планамі на будучыню.

Шырока абмяркоўвалася справа арганізацыі дыскусій над паасобнымі працамі ўдзельнікаў Навуковага Гуртка.

Сход пастанавіў наладзіць выдаванне навукова мастацкага зборніка, у які ўвайшлі б працы маладых вучоных, а таксама мастацкая творчасць, артыкулы і матэрыялы, прысвечаныя вывучэнню роднай культуры і гісторыі. (ся)

Да ведама маладых вучоных!

Сакратарыят Навуковага Гуртка пры Гарадскім Аддзеле БГ-КТ у Беластоку просіць усіх зацікаўленых прысылаць заяўкі адносна гатоўнасці супрацоўнічаць у Гуртку. Просьба — падаваць свой дакладны адрас. Пісьмы накіроўваць па адрасу: Sekretariat Koła Naukowego przy Miejskim Oddziale BTS-K, Białystok, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 7 p. 11.

Падаецца да ведама зацікаўленых, што матэрыялы для публікацыі ў навукова - мастацкім зборніку трэба накіроўваць па адрасу: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Niwa" (Рэдакцыя зборніка).

Просьба — падаваць свой дакладны адрас.

Шляхам польскай дэлегацыі

Ад 24 кастрычніка да 11 лістапада г. г. з візітам дружбы прабывала ў Савецкім Саюзе партыйна - урадавая дэлегацыя Польскай Народнай Рэспублікі на чале з І-шым сакратаром ПАРП — Уладзіславам Гамулкам.

Мэтай паездкі польскай партыйна - урадавай дэлегацыі было пазнаёміцца з жыццём і працай савецкіх людзей, навязаць яшчэ больш цесныя сувязі з братнімі народамі вялікага Савецкага Саюза.

Усюды, дзе толькі пабывала польская дэлегацыя, яна сустрэлася з вялікай цеплынёй і любоўю, з гарачымі братэрскімі пачуццямі савецкіх людзей да польскага народа. Сустрэчы нашай дэлегацыі з савецкімі людзьмі перараджаліся неаднойчы ў вялікую маніфестацыю за непарушную дружбу паміж польскім і савецкім народамі за мір ва ўсім свеце.

У выніку паездкі польскай партыйна - урадавай дэлегацыі, 10 лістапада г. г. была падпісана ў Крэмлі савецка - польская дэкларацыя.

Ля Крэмлёўскіх сцен Польская партыйна - урадавая дэлегацыя на чале з У. Гамулкам накіроўваецца да маўзалея Леніна — Сталіна

...Народная Польшча аддалена ад Грузінскай ССР на тысячы кіламетраў, — гаварыў на мітынгу ў Тбілісі У. Гамулка. — Раздзяляюць нас вялікія рэкі і высокія да самых хмар горы.. Але злучаюць нас пачуцці дружбы...

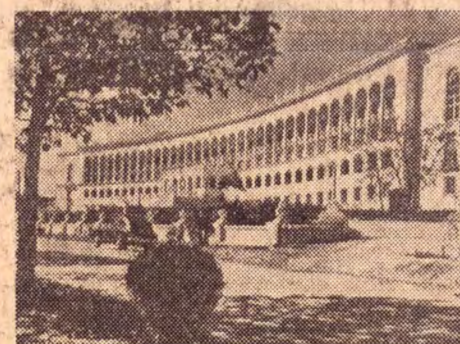

На здымку: дом адпачынку для шахцёраў у Цхалтуба (Грузінская ССР).

Хлебам і соллю прымалі украінцы сваіх сяброў — палякаў.

...Беларускі народ, — сказаў на мітынгу ў Мінску У. Гамулка, — з'яўляецца не толькі прыяцелем, ён — брат польскага народа. І няма такой сілы, якая змагла б парушыць гэтыя адносіны...

На здымку: галоўная вуліца ў горадзе Мінску.

...Ваш горад быў для нас сімвалам герaічнай барацьбы і нязломнага супраціўлення ў памятныя дні блакады... — гаварыў У. Гамулка да жыхароў Ленінграда — горада няўміручай славы.

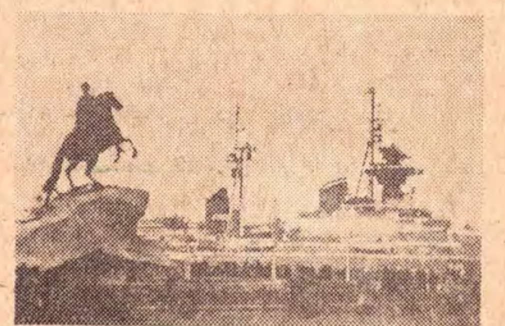

На ўзбярэжжы Нявы ў Ленінградзе

Незабыўныя сустрэчы

Як самых дарагіх гасцей, як родных братоў прыняў беларускі народ дэлегацыю Польскай Народнай Рэспублікі, якая гасціла ў Мінску. Сустрэчы высокіх гасцей з рабочымі, калгаснікамі, служачымі праходзілі ў сардэчнай абстаноўцы шчырай дружбы.

2 лістапада дэлегацыя падзялілася на дзве групы. Адна з іх знаёмілася з выдатнымі мясцінамі Мінска, другая выязджала ў прыгарадны калгас імя Гастэлы.

З раніцы група дэлегацыі на чале з У. Гамулкам наведала музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Тлумачэнні даваў дырэктар музея С. Р. Шчуцкі, які расказаў гасцям аб вялікіх бітвах на беларускай зямлі і паказаў экспанаты, якія сведчаць аб гераічнай барацьбе беларускага народа супраць фашысцкіх захопнікаў, аб бясстрашных подзвігах партызан на часова акупіраванай ворагам тэрыторыі. З залы ў залу пераходзяць члены дэлегацыі. Дакументы і экспанаты нагадваюць ім аб бясстрашшы беларускага народа ў бітвах за сваё вызваленне, аб сумеснай барацьбе супраць захопнікаў верных сыноў і дачок польскага і беларускага народаў.

Агляд музея закончан. У. Гамулка, Ю. Цыранкевіч, А. Завадскі і іншыя члены дэлегацыі падыходзяць да стала, дзе ляжыць кніга водгукаў. У ёй яны пакідаюць наступны запіс:

«Дэлегацыя Польскай Народнай Рэспублікі з вялікім захапленнем агледзела каштоўныя помнікі гераічнай барацьбы беларускага народа з гітлераўскім фашызмам, з гітлераўскай акупацыяй, за перамогу народаў Савецкага Саюза, за разгром гітлерызма. Гэта была агульная барацьба з гітлераўскімі захопнікамі, у якой прымаў удзел польскі народ, што знаходзіўся таксама пад акупацыяй гітлераўцаў.

Агульнай была таксама перамога нашых народаў, — і агульная ёсць цяпер наша праца і агульная барацьба за сацыялізм і мір.

Сардэчна віншуем нашага суседа — гераічны беларускі народ».

Затым члены дэлегацыі зрабілі прагулку па Цэнтральнай плошчы і праспекце імя І. В. Сталіна, агледзелі прылеглыя да іх адміністрацыйныя, культурна-бытавыя і жылыя будынкі. Яны пабывалі ў ГУМ'е, агледзелі ўзоры адзення і абутку. У аддзеле падарункаў ім былі паказаны наручныя жаночыя гадзіннікі, выпушчаныя Мінскім гадзіннікавым заводам. На Камсамольскай вуліцы госці агледзелі помнік Ф. Э. Дзяржынскаму.

Госці і суправаджаючыя іх асобы спыніліся на Круглай плошчы. У. Гамулка, Ю. Цыранкевіч, А. Завадскі і іншыя члены дэлегацыі мінутным маўчаннем ушанавалі памяць тых, хто аддаў жыццё ў барацьбе за незалежнасць Радзімы, усклалі вянок дя падножжа помніка воінам і партызанам, якія загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны. Ад Круглай плошчы да Маскоўскага шасэ гасцям быў паказан раён новай забудовы.

Раніцай 2 лістапада другая частка дэлегацыі на чале з С. Ігнарам накіравалася ў калгас імя Гастэлы Мінскага раёна. Ля будынка праўлення арцелі польскіх сяброў дружнымі апладысментамі сустрэлі працаўнікі палёў. Старшыня калгаса Герой Сацыялістычнай Працы М. Н. Валодзька ад імя хлебаробаў вітае дарагіх гасцей, падносіць ім хлеб-соль і запрашае зайсці ў праўленне арцелі. Адразу завязваецца сардэчная гутарка. Тав. Валодзька расказаў гасцям аб поспехах грамадскай гаспадаркі.

Пасля гутаркі ў праўленні госці і суправаджаючыя іх асобы агледзелі гаспадарку арцелі, яе культурныя ўстановы. Цёплая сустрэча адбылася ў філіяле Мінскай музычнай школы, якая працуе ў калгасе. У ёй займаецца 70 дзяцей. Школа працуе ўжо 5 год і 11 яе выпускнікоў цяпер паступілі ў музычныя вучылішчы. Для гасцей быў дадзен невялікі канцэрт.

Сябрам з Польшчы былі паказаны дзве фермы буйнай рагатай жывёлы, цялятнік, кармакухня, каняферма і іншыя гаспадарчыя будынкі. С. Ігнар, Т. Гедэ і іншыя члены дэлегацыі гутарылі з жывёлаводамі, цікавіліся прадуктыўнасцю малочнай жывёлы, заработкам даярак і цялятніц, кармавой базай арцелі.

У клубе адбыўся мітынг, прысвечаны знаходжанню ў калгасе прадстаўнікоў Польскай Народнай Рэспублікі.

Цёпла было сустрэта прысутнымі выступленне старшыні Галоўнага камітэта Аб'яднанай сялянскай партыі, намесніка Старшыні Савета Міністраў ПНР С. Ігнара.

— Дарагія сябры, — сказаў ён, — дазвольце мне ад імя дэлегацыі Польскай Народнай Рэспублікі, якая знаходзіцца ў Савецкім Саюзе з візітам дружбы, сардэчна вітаць вас і пажадаць вам поспехаў у рабоце і асабістым жыцці. Хоць мы знаходзімся ў Мінску вельмі мала, але мы не маглі не наведаць калгас у Беларусі, у нашага суседа і брата. Мы агледзелі вашу гаспадарку і бачым, што вы дасягнулі вялікіх поспехаў. Вы жывеце багата і добра. Мы многаму ў вас навучыліся. Нам прыемна было даведацца, што ў калгасе працуюць спецыялісты з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй, якія прыйшлі сюды пасля заканчэння навучальных устаноў. У вас вялікія фермы жывёлы, свае трактары і аўтамашыны, электраматоры, культурныя ўстановы. У музычнай школе дзеці добра іграюць на інструментах.

У заключэнне С. Ігнар абвяшчае здравіцу ў гонар непарушнай дружбы савецкага і польскага народаў. Польскія госці ўручылі калгаснаму клубу памятны падарунак — адаптар і набор пласцінак.

(БЕЛТА)

Новыя планы ваеннай інтэрвенцыі

Лічаныя дні прайшлі з таго часу, калі ЗША вывелі свае войскі з Лівана, а Вялікабрытанія з Іарданіі. Здавалася б, цяпер наступіць мірны час на Блізкім і Далёкім Усходзе. Аднак тыя, хто б так думаў, папалі б у глыбокую памылку. Думаць, што імперыялісты так проста адмовяцца ад блізкаўсходняй нафты, адмовяцца ад эксплуатацыі арабаў, гэта значыць не ведаць істоты імперыялізма, яго каварства.

Пад моцным націскам сусветнай грамадскай думкі, у тым ліку ААН, імперыялісты павінны былі выйсці з ліванскай і іярданскай зямлі. Але перш чым іх войскі пакінулі гэтыя тэрыторыі, паспеў новы агрэсіўны план ваеннай інтэрвенцыі на Блізкім і Сярэднім Усходзе. У чым істота гэтага плана, кім ён распрацаваны, якія мае мэты?

У сучасны момант не з'яўляецца ўжо тайнай, аб гэтым у падрабязнасці паведамляе каірскі друк, што новая змова супроць арабаў распрацавана сумесна ў Вашынгтоне, Лондане і Іерусаліме. Згодна з гэтым планам Ізраіль павінен захапіць заходнія тэрыторыі Іярданіі. Гэта, зразумела, выкліча адпаведную рэакцыю з боку ААР, Ірака і іншых арабскіх краін. Гэта якраз будзе прычынай умяшання некаторых заходніх дзяржаў у справы Блізкага і Сярэдняга Усходу. Войскі ЗША і Вялікабрытаніі змогуць зноў вярнуцца ў гэты раён зямнога шара. Але яны вернуцца, згодна з распрацаваным планам, у якасці «міралюбівых пасланцаў», каб не дапусціць да паглыблення канфлікту. Тады дыпламаты ЗША і Вялікабрытаніі змогуць «растлумачыць» прычыну новай інтэрвенцыі. Аднак ніякія «тлумачэнні», ніякая прапаганда не змогуць затушаваць сутнасці новай ваеннай авантуры.

Нягледзячы на тое, якія падзеі могуць адбыцца на Блізкім і Сярэднім Усходзе ў недалёкай будучыні, ужо ў сучасны момант палітычныя абставіны па іярданскаму пытанню поўны вялікай небяспекі. У аснове гэтых абставін з'яўляецца слабасць урада караля Хусейна, які не можа пратрымацца доўгі час без падтрымкі іншаземных штыхоў. Слабасць урада Хусейна караніцца ў тым, што ён страціў падтрымку народа з аднаго боку, і ўвайшоў у востры канфлікт з іншымі арабскімі краінамі, а асабліва са сваімі суседзямі ААР і Іракам.

Народ Іярданіі, спалучаны з арабамі іншых краін агульнай культурай, мовай, традыцыямі, верай, імкнецца да аб'яднання з іншымі арабамі, да вызвалення ад імперыялістычнай эксплуатацыі. У гэтым якраз і перашкаджае яму ўрад Хусейна.

Аднак яго ўрад мае ўладу да гэтага часу, хаця і страціў падтрымку народа. Мае ўладу таму, што ўсякая спроба звяржэння Хусейна азначала б новую інтэрвенцыю імперыялістаў. Караля Хусейна падтрымліваюць не толькі заходнія імперыялістычныя краіны. Падтрымлівае яго таксама Ізраіль. Прэм'ер Ізраіля Бен Гурыён у сваім выступленні ў парламенце 8.9.1958 года адкрыта заявіў, што Ізраіль ні ў якім выпадку не можа згадзіцца на якія-небудзь змены ў Іярданіі. Ізраіль паступае ў гэтым выпадку згодна з старым усходнім прынцыпам: з двух ворагаў бліжэйшым з'яўляецца сябра ўласных сяброў. У Ізраілі таксама ненавідзяць іярданскіх арабаў, у тым ліку Хусейна, як і ўсіх іншых арабаў. Аднак Ізраілю лепш мець справы з Хусейнам, бо іх сумеснымі сябрамі з'яўляюцца заходнія імперыялістычныя дзяржавы. Таму іменна ён падтрымлівае ўрад Хусейна, таму павінен адыграць вялікую ролю ў рэалізацыі новага агрэсіўнага плана.

Указаны агрэсіўны план накіраваны на ўмацаванне пазіцыі Хусейна. Калі ж гэта не ўдасца, тады вынікам гэтага плана будзе тое, што заходнія землі Іярданіі будуць акупіраваны Ізраілем. Так ці інакш, Блізкі і Сярэдні Усход зноў становіцца парахавым склепам.

У. ЛЕБЯДЗІНСКІ

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Задачы ў галіне развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці ў 1959 — 1965 гадах

XII Пленум ЦК ПАРП паставіў перад сельскай гаспадаркай новыя задачы. Яны выцякаюць з патрэб няспыннага развіцця прамысловасці, а, значыць, таксама з пастаянна павялічваючайся колькасці гарадскога насельніцтва, як і незвычайна высокага тэмпу павелічэння насельніцтва ўсёй краіны.

З мэтай сістэматычнага паляпшэння харчавання працоўных прадугледжваецца, каб да 1965 года спажыванне мяса павялічылася ў адносінах да 1957 года на каля 25 прац. і дасягла 49 кілаграм на адзінку насельніцтва. Спажыванне малака і малочных прадуктаў павінна павялічыцца на каля 19 прац. і дасягнуць 421 кілаграма на адзінку насельніцтва. Асабліва прадугледжваецца павелічэнне спажывання гародніны і садавіны. Да канца пяцігодкі яно павінна павялічыцца ў параўнанні з 1957 — 1958 г. г. у два разы.

У дырэктывах XII Пленума ЦК указваецца таксама, што на працягу пяцігодкі неабходна павялічыць вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў на 34 прац. у параўнанні з 1957 годам. Прадугледжваецца таксама значна павялічыць пагалоўе скаціны і свіней. Каб можна было гэта зрабіць, трэба вырашыць кармавую праблему. Партыя прапануе павялічыць тэмпы меліярацыі і рэгуляцыі рэк, што дазволіць на значнае павелічэнне кармоў.

Галоўнай умовай хуткага развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці, гаворыцца ў Дырэктывах, з'яўляецца павелічэнне капіталаўкладанняў у сельскую гаспадарку, а таксама прывядзенне ў адпаведнасць планаў далейшага развіцця прамысловасці і знешняга гандлю з планамі інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі.

У сувязі з далейшым развіццём сельскай гаспадаркі ў нашай краіне партыя дае наступныя ўказанні:

1) Неабходна да 1965 года павялічыць колькасць штучных угнаенняў у два разы (у параўнанні з 1957 годам).

2) Неадкладнай задачай, якой патрэбна неадкладнае вырашэнне, з'яўляецца павялічэнне колькасці будаўнічых матэрыялаў, прызначаных для патрэб сельскай гаспадаркі.

Акрамя тых будаўнічых матэрыялаў, якія могуць быць выпрадукаваны самымі сялянамі, да 1965 года двойчы павялічыцца колькасць цэменту і вапны і ў 3,5 разы павялічыцца колькасць сцённага матэрыялу (у параўнанні з 1957 годам).

3) Прадугледжваецца павелічэнне прадукцыі сельскагаспадарчых машын.

4) У 1961 — 65 гадах неабходна электрыфікаваць далейшых 8—10 тысяч вёсак. Гэта будзе азначаць, што электрыфікацыя ахопіць 75—80 прац. усіх вёсак краіны. Завяршэнне плана электрыфікацыі ўсіх вёсак павінна адбыцца да 1970 года.

5) Акрамя таго, незвычайна важнай задачай з'яўляецца развіццё сельскагаспадарчай прамысловасці, асабліва ў паўднёва-усходніх частках краіны.

6) Далейшае развіццё і інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі, асабліва ў адсталых частках краіны, патрабуе будаўніцтва і паляпшэння дарог.

Усе гэтыя мерапрыемствы партыі і ўрада маюць на мэце паляпшэнне дабрабыту і жыццёвых умоў працоўных нашай краіны. Гэта залежыць перш за ўсё ад павышэння прадукцыйнасці працы, ад далейшага развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

У. Л.

Працяг будзе

Польскае Этнаграфічнае Таварыства і нацыянальныя групы ў сучаснай Польшчы

(Пасляз'ездаўскія рэфлексіі)

Польскае Этнаграфічнае Таварыства ў арыгінале гучыць: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze (PTL). Гэтае навукова - грамадскае таварыства з'яўляецца старой арганізацыяй. Таварыства прыступіла да афіцыяльнай актыўнай дзейнасці ўжо ў 1895 г.

Мэта і заданне ПТЛ-у коратка сфармуляваны ў першапачатковым статуце: «пазнаванне народу (люду), ягонага жыцця і характару...»

Орган ПТЛ-у «Lud», які пачаў выходзіць у 1895 г. пад рэд. праф. Ант. Каліны, гуртаваў вакол сябе перадавую інтэлігенцыю, вырошчваў адданых працаўнікоў на ніве этнаграфіі і краязнаўства.

У той перыяд сваей дзейнасці ПТЛ прысвячаў нямала ўвагі ўкраінскай і беларускай этнаграфіі. Знаходзім у старых гадавіках «Ludu» каштоўныя фальклорныя і этнаграфічныя матэрыялы, як беларускія так і украінскія. Чаму друкаваліся няпольскія матэрыялы ў «Ludzie», у «Wiśle» і іншых польскіх выдавецтвах, адказаць не лёгка.

Паўтараючы за акад. Карскім і інш., можна сказаць так:

Адны тагачасныя польскія вучоныя, рэдактары і выдаўцы лічылі беларускія і украінскія землі неад'емнаю часткай польскай тэрыторыі а таму матэрыялы, якія адносіліся да ўспомненых зямель, друкаваліся, як свае. Іншыя — рабілі гэта ў чыста навуковых мэтах. Гэтакіх поглядаў прытрымліваліся праўдзівыя і высокамаральныя вучоныя і грамадска - культурныя дзеячы.

У міжваенным перыядзе дзейнасці ПТЛ-у таксама бачым зацікаўленасць хоць у малых маштабах беларускай народнай культурай і мовай. Для доказу гэтага знаходзім у гадавіках «Ludu» беларускія матэрыялы.

Пасля ваеннага і акупацыйнага перапынку ПТЛ на 21-ым агульным з'ездзе, які адбыўся 22.XI.1945 г. у Любліне, аднаўляе сваю дзейнасць ва ўмовах Польскай Народнай Рэспублікі.

Нягледзячы на вялікія эканамічныя цяжкасці ў пасляваенны перыяд, ПТЛ атрымаў усебаковую падтрымку і канкрэтную дапамогу як з боку дзяржавы, так і грамадзянства, патрэбную для нармальнай дзейнасці.

У новых сацыялістычных умовах ПТЛ шырока разгарнуў сваю дзейнасць. Хопіць прагледзець справаздачы з гадавых агульных з'ездаў ПТЛ-у, якіх пасля вайны адбылося 13, каб пераканацца ў вялікай актыўнасці і шырокім размаху таварыства.

Дзейнасць яго ідзе ў асноўным у напрамку навукова - даследчым у галіне этнаграфіі, выдавецкім і навуковым, а таксама ў кірунку пашырэння навукова - папулярных лекцый, арганізаваных Галоўным Праўленнем і аддзеламі на месцах.

На сённяшні дзень ПТЛ налічвае 19 аддзелаў, дзейнічаючых на ўсёй тэрыторыі Польшчы пад агульным кіраўніцтвам Галоўнага Праўлення Польскага этнаграфічнага т-ва, якое знаходзіцца ў Варшаве.

Аднак у дзейнасці (сучаснай) ПТЛ-у ёсць, з нашага пункту погляду, даволі вялікі недахоп, за які хочацца папракнуць Галоўнае Праўленне Польскага этнаграфічнага таварыства.

Беларусы Беласточчыны маюць багатую народную культуру. Не сумняваюся, што аб гэтым ведаюць кіраўнікі навуковай працы ПТЛ-у. Аднак ПТЛ у пасляваенны перыяд не праяўляе ніякага зацікаўлення да нашага нацыянальнага багацця, якое складае інтэгральную частку народнай культуры сучаснай Польшчы. Доказам незацікаўленасці нашай народнай культурай ПТЛ-у з'яўляецца адсутнасць хаця б найменшага артыкула ў выдавецтвах ПТЛ-у аб народнай культуры беларускага насельніцтва на Беласточчыне. Не з'явіўся ў гэтых пaветах ад ПТЛ-у ніводзін этнограф дзеля апрацавання той ці іншай галіны беларускай культуры. Закранутае намі пытанне набірае асаблівай актуальнасці і значэння ў сувязі з адзначэннем усім народам гістарычнай даты — тысячагоддзя польскай дзяржавы.

На агульным з'ездзе ПТЛ-у, які з 19 па 21 верасня г. г. адбыўся ў Цешыне, генеральны сакратар гэтага ж таварыства праф Юзэф Гаек у сваім праграмным выступленні, між іншым, у некалькіх словах закрануў патрэбу даследаў народнай культуры нацыянальных груп, пражываючых у Польшчы. Але гэты сказ так і прайшоў без рэха. Па гэтаму пытанню так і не было ніводнай пастановы з'езду.

У прыватнай гутарцы з праф. Гаекам я жадаў даведацца аб канкрэтных планах і намерах ПТЛ-у ў адносінах да нацыянальных груп у Польшчы. Але, нажаль праф. Ю. Гаек нічога канкрэтнага не мог сказаць на тэму хвалюючую нас. Калі меркаваць аб этнаграфічнай навукова - даследчай працы на Беласточчыне, то па словах праф. Ю. Гаека, яна будзе (у будучым) праводзіцца двума асяроддзямі: Торунем — Мазуры і Курпе, — а рэшта тэрыторыі Люблінам і, магчыма, Варшаваю. Вось тут і лезе прымаўка: «дзе нянек многа, там дзіця без носа».

З нашай гутаркі вынікае, што ПТЛ зусім не спяшаецца на Беласточчыну.

У будучым (па словах праф Ю. Гаека), на базе настаўніцтва мае быць створаны аддзел ПТЛ-у ў Беластоку, які і зоймецца той працай, якая прадугледжана статутам таварыства.

Думаю, што такі папрок у адрас ПТЛ-у маюць права зрабіць таксама украінцы і славакі, пражываючыя ў Польшчы.

М. П.

Весткі ў БССР

28 — 29 кастрычніка адбыўся чарговы XII пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі. Ён разгледзеў пытанні — «Аб ходзе выканання пастановы снежаньскага Пленума ЦК КПСС» «Аб рабоце прафесіянальных саюзаў СССР» і «Аб стане і мерах паляпшэння культурна - асветнай работы ў рэспубліцы» і прыняў на іх пастановы.

Пленум прыняў таксама пастанову аб скліканні нечарговага XXIII з'езду Камуністычнай партыі Беларусі. З'езд адбудзецца 14 студзеня 1959 года і абмяркуе тэзісы даклада на XXI з'ездзе КПСС «Кантрольныя лічбы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959 — 1965 гг».

*

За апошні час у рэспубліцы праведзена значная работа па ўздыму грамадскай жывёлагадоўлі, павелічэнню вытворчасці прадуктаў у гэтай галіне сельскай гаспадаркі.

Напрыклад, хлебаробы Мінскага і Гомельскага раёнаў атрымалі за 9 месяцаў больш чым па 200 цэнтнераў малака на кожныя сто гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў, а ў Навагрудскім, Іванаўскім, Капыльскім раёнах ужо рэалізавана больш чым па 26 цэнтнераў мяса на сто гектараў зямель.

У вырашэнні задачы ўздыму грамадскай жывёлагадоўлі ўсё большае месца адводзіцца кукурузе. Многія гаспадаркі сёлета вырасцілі высокі ўраджай гэтай культуры. Так, у калгасах Брэсцкай вобласці ён склаў у сярэднім па 358 цэнтнераў з гектара на плошчы 33,5 тысячы гектараў. З кукурузы тут нарыхтагана 847 тысяч тон выдатчага сіласу, што ў чатыры разы больш, чым у мінулым годзе.

*

25 кастрычніка ў Мінску ў тэатры оперы і балета адбыўся ўрачысты пленум Цэнтральнага, Мінскага абласнога і гарадскога камітэта ЛКСМБ, прысвечаны 40-годдзю ВЛКСМ.

З дакладам выступіў сакратар ЦК ЛКСМБ Г Крыулін. Ад імя Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі з прывітаннем выступіў сакратар ЦК КПБ Ц. Кісялёў. Удзельнікаў пленума віталі воіны Беларускай Ваеннай Акругі, вучні школ працоўных рэзерваў, юныя піянеры горада.

У Гродна ўступіла ў строй рэтрансляцыйна - тэлевізійная станцыя. Яна пяць разоў на тыдзень транслiруе перадачы з Вільнюса. На здымку: у апаратнай станцыі.

*

Орган міністэрства культуры і праўлення саюза пісьменнікаў БССР «Літаратура і мастацтва» змясціў артыкул аб канцэртах мастацкага калектыву БГ-КТ у Гродна.

Карэспандэнт «Літаратуры і Мастацтва» даў добрую ацэнку нашаму калектыву. Ён, між іншым, піша: «Іхні хор пад кіраўніцтвам Гелены Зюлкоўскай добра выканаў некалькі песень, у тым ліку песню гродзенскага самадзейнага кампазітара А. Шыдлоўскага «Чорныя вочкі», беларускую «Бульбу» і і іншыя.

Усе прысутныя звярнулі ўвагу на высокую мастацкую культуру выканання шматгалоснага хору.

Звярнулі на сябе ўвагу беластоцкія салісткі. Трыё ў складзе: Н. Мушынскай, Н. Цыванюк і А. Яроцкай зачаравалі ўсіх беларускімі частушкамі, апрацаванымі Мушынскай. З поспехам выступілі салісты А. Каліноўскі, В. Кардзюкевіч, А. Балдак, І. Младзяноўскі і другія.

Вельмі ўдала на вечары выступіла беластоцкая танцавальная група пад кіраўніцтвам харэографа Таццяны Гіжэўскай. Беларускую «Польку - Янку», «Крыжачок», румынскую «Юлу» госці мусілі паўтарыць на «біс».

Увогуле ансамбль гасцей пакінуў пасля сябе ў гродзенцаў прыемнае ўражанне».

«Літаратура і мастацтва» змяшчае таксама здымак нашага калектыву. Апрача «Літаратуры і мастацтва» і «Гродзенскай праўды» прыезд нашага калектыву адзначыў орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў БССР «Советская Белоруссия», якая выходзіць на рускай мове.

Трактары „Беларусь" у Індыі

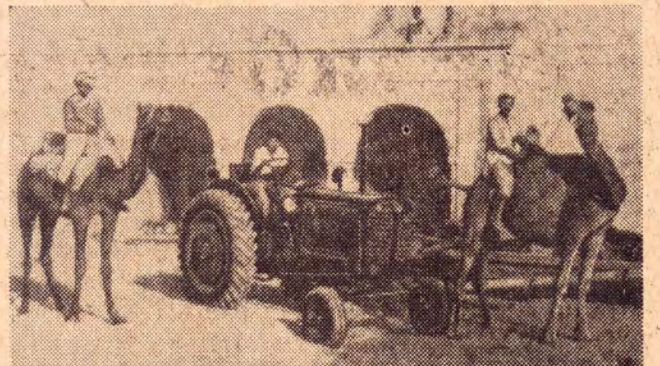

Побач з трактарам «Беларусь» крочаць «караблі пустыні». Індыйцы з павагай гавораць аб магутнасці трактара, параўноўваючы яго з вярблюдамі.

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ

6)

У імя будучыні

26 студзеня я ўвесь дзень хадзіў па вуліцах Вільна з пісталетамі ў кішэнях, цешыўся з жыцця і ўсяго навакольнага. Хто ведае, ці буду я жыць заўтра. Дзень быў хмарны і халодны, але ён здаваўся мне цудоўным. Ніколі я так прагна не дыхаў паветрам, ніколі для мяне такімі прыгожымі не былі неба і вада ў Віліі, як у той дзень, хоць паветра было золкае, па небе сунуліся цяжкія снежныя хмары, вада ў рацэ была чорная і халодная. Усе людзі здаваліся мне надзвычайна добрымі і харошымі, за выключэннем той зграі, што прывыкла жыць за кошт другіх і каго я глыбока ненавідзеў.

Увечары я пайшоў далёка за горад і там, у лесе, праверыў, як дзейнічаюць пісталеты. Я вырашыў іх абодва ўзяць з сабою ў суд. Калі вярнуўся ў горад, на кватэры ўжо чакаў мяне Роберт з бутэлькай каўказскага віна. За гэтай бутэлькай мы прасядзелі ўвесь вечар у сяброўскай гутарцы, стараючыся не гаварыць пра заўтрашні дзень. Потым развіталіся так, як развітваюцца верныя сябры, ведаючы пра тое, што яны развітваюцца назаўсёды. Сапраўды, мы ўжо болей не сустрэліся.

Раніцай 27 студзеня я зноў накіраваўся ў акруговы суд. Калі я ўвайшоў у залу пасяджэння, першыя рады ад судзейскага стала ўжо былі заняты. Мне давялося сесці ў сёмым радзе, на другім месцы ад праходу. Пасля гэтага я пачаў напружана чакаць, калі з'явіцца перад судзейскім сталом правакатар.

Пакутліва доўга цягнуліся хвіліны, а Стральчук не з'яўляўся. Апроч таго, 8 чалавек падсудных юнакоў і дзяўчат ведалі мяне як аднаго з адказных падпольных работнікаў. Яны мяне бачылі ў ЦК камсамола, сустракалі і праводзілі на явачныя кватэры. У некаторых з іх я жыў, як прыязджаў у Вільна, але дзе працую, яны не ведалі.

І вось у такі момант, калі іх судзяць і супраць іх павінен выступіць здраднік Стральчук, у зале суда з'яўляецца гэты «Аркашка» (гэта была мая клічка). Што яму тут трэба? Ці не такі ж і ён, як той Стральчук?

Падсудныя пачалі штурхаць адзін аднаго локцямі, перашэптвацца і здзіўленымі вачамі глядзець на мяне. Заўважыўшы гэта, іх родныя таксама пачалі паварочвацца і глядзець у тым жа напрамку, адны са здзіўленнем, другія з пагардай. Сышчыкі, назіраючы за падсуднымі, пачалі шукаць, хто іх так цікавіць у зале суда. Давялося мабілізаваць усю волю, каб ніводным рухам мускула на абліччы не выдаць сябе. А Стральчук усё не з'яўляўся. Гэтак мне давялося сядзець з 10 гадзін раніцы да 3 гадзін дня.

Нарэшце, пасля кароткага перапынку, старшыня суда абвясціў: «Запрасіць сведку Якава Стральчука». Расчыніліся дзверы, і з кабінета пракурора выйшаў ён, правакатар.

У гэты час, не буду ўтойваць, у мяне пацямнела ў вачах. Упершыню ў жыцці мне даводзілася страляць у жывую мішэнь. Каб не прамахнуцца і не выклікаць нявінных ахвяр, вырашыў страляць толькі ва ўпор. Узяўшы сябе ў рукі, я некалькі хвілін счакаў.

Здраднік гаварыў ціха. Ад яго паказанняў залежаў лёс падсудных. Кожны, хто быў на судзе, стараўся не прапусціць ніводнага слова. Таму ў зале стаяла поўная цішыня. Калі Стральчук, павысіўшы голас і паказваючы на падсудных, пачаў называць іх агентамі бальшавізма, я вырашыў дзейнічаць. Імгненна дастаўшы з кішэней абодва пісталеты, накіраваўся да судзейскага стала. Спачатку ішоў павольна, але, успомніўшы, што ў першых радах сядзяць сышчыкі, якія могуць мяне схапіць, ірвануўся наперад і апынуўся каля правакатара. Наставіўшы адзін пісталет пад правае вуха, а другі ў спіну, націснуў на абодва спускі адразу. Прагучэлі два стрэлы. У зале ўзнялася страшэнная паніка. Суддзя і пракурор палезлі пад стол, публіка кінулася да выхаду, некаторыя страцілі прытомнасць.

Стральчук скруціўся ў мяне каля ног. Для большай упэўненасці я паслаў яму яшчэ дзве кулі ў спіну. Пасля гэтага, карыстаючыся панікай, я накіраваўся да выхаду, каб выбегчы з будынка. Але дзверы былі зачынены, а праход заняты публікай. Апошняя, бачачы ў маіх руках пісталеты, ураз дала мне дарогу. З разбегу ўдарам пляча, я выламаў дзверы і апынуўся ў калідоры сярод сышчыкаў і паліцэйскіх, якія, пачуўшы стрэлы ў зале суда, стараліся ўварвацца туды, але не маглі адчыніць дзверы. Убачыўшы мае пісталеты, сышчыкі і паліцэйскія, як па камандзе, сталі да сцяны і паднялі рукі ўгору. Да смерці перапалоханыя, яны дрыготкім голасам malілі «Даруй, пан жыце!»

Вядома, можна было іх усіх перастраляць. Але я на гэта не пайшоў свядома. Я ведаў, што забойства хоць аднаго сышчыка ці паліцэйскага пацягне за сабой з боку польскіх улад новую хвалю крывавага тэрору супраць камуністаў.

Таму, не крануўшы сышчыкаў і паліцэйскіх, я пабег уніз па лесвіцы, разлічваючы выскачыць на

(Працяг на стар. 6)

Да новых перамог

Нідзе не запісана гісторыя гэтай вёскі і нідзе не вядома, адкуль узялася яе назва — Макаўка.

Праходзілі стагоддзі. Кожная вайна паліла ў Макаўцы хаты — знішчала яе да тла. Але людзі ўпарта ізноў адбудоўваліся, і так жыццё плыло штораз далей і далей наперад. Сёння макаўчане памятаюць (штоправда з апавяданняў сваіх дзядоў) яшчэ гады паншчыны. Далёкія гэта гады, толькі часам вечарам, калі зыйдуцца ў хаце старэйшыя гаспадары, ажываюць ва ўспамінах.

*

У 1946 г у Макаўку прыехаў хтосьці з павятовага камітэта партыі з Бельска. Жанчыны не пускалі мужыкоў на сход. Час не зусім бяспечны... Усё ж-такі, сход адбыўся. Сабралася 15 гаспадароў. Уважна прыслухоўваліся, як прадстаўнік гаварыў аб падзеле панскай зямлі, аб тым, што ўсе фабрыкі аддаены ў рукі працоўных і аб партыі, якая абараняе ўсіх, хто цярпеў крыўду і здзекі.

Праз нейкі час аколіцу сталі наведваць банды. 18 чалавек сялян запісалася ў АРМО. Атрымалі зброю. Пасля таго бандыты перасталі набліжацца да Макаўкі. Затое ж АРМО з Макаўкі хадзіла далёка на банды, яны ахвярна абаранялі сваю народную ўладу.

*

Прайшло некалькі год. Сяляне ў Макаўцы добра ведалі аб тым, што ўсюды паўстаюць сельскагаспадарчыя кааператывы. Весткі былі розныя — добрыя і дрэнныя. Бедныя хацелі арганізоўваць кааператыў, а багатыя іх застрашылі. Так зыйшоў час аж да 1953 г. Аднак імкненне да кааператыва было вялікае. У сакавіку 1953 года 15 сялян падпісала статут. У сувязі з тым, што статут быў падпісаны 8 сакавіка — на дзень свята жанчын, — кааператыў атрымаў назву 8 сакавіка. Працу ў кааператыве сяляне распачалі на 100 гектарах.

Атрымалі ад дзяржавы пазыку, пабудавалі абору. Рэшта вёскі (Макаўка налічвае 86 гаспадарак) з цікавасцю глядзела на кааператыўшчыкаў.

Першыя працадні аказаліся не малымі. На адным са сходаў адбыліся выбары праўлення. Старшынёю кааператыва быў выбраны Васіль Садоўскі, а палявым брыгадзірам — Зміцер Грыц. Людзі надрэнныя, але што зрабіць, гарэлка прыцягвала, як магнітам. Штораз часцей заглядалі ў Нарву ў «гасподу» і пілі - заліваліся. Вечарамі Макаўка гаманіла п'янымі галасамі старшыні і брыгадзіра.

Людзі сумна ківалі галовамі.

*

Адбываўся сход. У памяшканні ўзняўся шум, бязладдзе — людзі хацелі ліквідаваць кааператыў. Садоўскі і Грыц не хацелі. Аднак амаль усе выйшлі з кааператыва. Засталіся толькі Садоўскі, Грыц і яшчэ два члены. Па вёсцы ходзяць плёткі, што яны вельмі «справядліва» падзялілі збожжа і працадні, што было прычынаю шмат непаразуменняў. Ці так было? Не ведаю, але людзі кажуць. Адным словам, добра было Садоўскаму і Грыцу, добра жылося ў чатырохасабовым сельгаскааператыве. З «гасподы» можна сказаць, так і не выходзілі. Тут па-п'янаму амаль прыпягалі ці, і весь голас, білі кулакамі ў стол, што да апошніх хвілін будуць сядзець у кааператыве. Памалу аднак і яны разышліся. Сельгаскааператыў у Макаўцы перастаў існаваць. Ці назаўсёды?

*

У гэтым годзе была праведзена камасацыя. Трэба было ліквідаваць кааператыўныя палеткі і ўсе палоскі.

Зямля вакол Макаўкі ў большасці пяшчаная, але дзе - ні- дзе знаходзіліся і лепшыя палеткі.

Для некаторых камасацыя была аказіяй пабагацець. Як было, невядома, адным словам Павел Ваўранюк. Андрэй Нікановіч, Васіль Садоўскі (былы старшыня) і некалькі іншых, атрымалі лепшую зямлю. Для некаторых, якія і так мала што мелі, забракавала гектараў.

У вёсцы закіпела. Сяляне не маглі перанесці такога ашуканства. Збіраліся вечарамі, праклінали ўсё на чым свет стаіць. Але межаванне зямель было закончана, і кропка.

«Героі» смяяліся ў кулак, гледзячы на бяссільны гнеў сваіх аднавяскоўцаў.

— Людзі, ідзем на палоскі! — бунтаваліся некаторыя.

— Не! За парушэнне законаў будуць судзіць, — пераконвалі іншыя. Радзілі ехаць на скаргу ў ваяводства...

*

Стаяла цёплая, сонечная верасёвая нядзеля. У Варшаве адбываліся цэнтральныя ўрачыстасці. Па радыёкропках трансліравалі справаздачу з урачыстасці. Гаварыў тав. Гамулка.

У хаце селяніна Ляшчынскага ўважліва слухалі яго прамову. Іван Ляшчынскі калі Ул Гамулка скончыў прамову, выйшаў на вуліцу.

Сабралася некалькі чалавек. Селі пад плотам і закурылі. Гэтак, седзячы, разбіралі слова па слову з таго, што нядаўна пачулі з радыёпрыёмнікаў. Даволі крыўды! Арганізуем кааператыў. Вестка аб тым маланкай разыйшлася па вёсцы.

*

У хаце было цесна і горача. На сённяшні сход, мусіць, усе людзі вёскі зышліся. У тумане дыму цяжка было пазнаць каго - небудзь.

Сяляне адзін за другім падступалі да стала і паволі складалі свае подпісы — сцвярджалі, што дабраахвотна, без прымусу, хочуць гаспадарыць разам. Падпісалася 16 сялян. З даўнейшых членаў запісалася 4 асобы. Іван Ляшчынскі — добры гаспадар, быў выбран старшынёю. Андрэй Глінскі і Сцяпан Нікановіч — членамі праўлення. Сельгаскааператыў атрымаў назву — «Адраджэнне».

*

Жыта пасеялі разам. У бліжэйшы час землямер павінен адмерыць ім 150 гектараў зямлі на калектыўную распадарку. Сёння ў вёсцы ўголас гаворыцца, што вясною прыдуць новыя члены.

Старшыня Ляшчынскі доўга расказвае аб іл жывых плётках і шкодных учынках багатых, якія ўвесь час імкнуцца нешта падлажыць, каб падвінулася нага кааператыўшчыкам. Яны зайздросцяць іх дружнай працы.

Вясною кааператыўшчыкі будуць купляць кароў, пару коней, некалькі машын, два вазы - балоны. Праца рушыць поўным ходам.

— Усё ідзе ў нас па-новаму, і праца, і жыццё, і ахвота да ўсяго ёсць, — гаворыць далей Ляшчынскі. — Ніхто да нас не ўмешваецца, самі гаспадарым. Як будзем рабіць, так будзем мець, — дадае на заканчэнне размовы.

Да слоў Ляшчынскага не патрэбны каментарыі. Калісьці я з жалем пісаў аб тым, што сяляне так хутка раскідалі свой кааператыў, затое ж сёння з вялікай радасцю пішу аб тым, што ён арганізаваўся нанова і што распачынае працу, кіруючыся новымі, здаровымі прынцыпамі.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

здымкі — аўтара

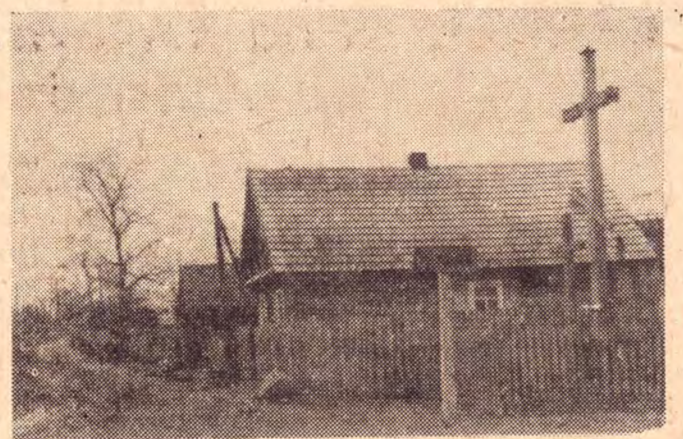

Вёска Макаўка. На выгляд стаіць маўклівая, нібы дрэмле асеннім сном, але ў сапраўднасці яна перажывае працэс буйнага развіцця — барацьбы старога з новым.

Сельгаскааператыўшчыкі з Макаўкі. Пасярэдзіне (у кажусе) старшыня Іван Ляшчынскі.

Будзе новая малачарня

У 1959 г. у Дуброве будзе пабудавана малачарня з навейшым абсталяваннем, дзе штодзень будзе здадзена ў перапрацоўку 20 тыс. літраў малака. Малачарня ў Дуброве — гэта адно з першых прадпрыемстваў такога тыпу ў Дуброўскім павеце.

Млыны

Вялікая колькасць збожжа з Беластоцкага ваяводства вывозілася на перамол у іншыя ваяводствы, таму што ў нашым ваяводстве няма мельніц - камбінатаў.

У 1959 годзе пабудуецца вялікі млыназавод у Ломжы, які на працягу сутак будзе малоць 36 тон збожжа. Незалежна ад таго падрыхтоўваецца праект будовы млынакамбіната ў Старасельцах к/Беластока. Гэты гігант будзе даваць 200 тон мукі ў суткі. У сучасны момант у нашым ваяводстве ёсць 706 млыноў. 400 з іх працуюць больш - менш рэгулярна, апошнія 306 стаяць бяздзейна.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ (7)

КАЛІНОЎШЧЫКІ

Дзімітру Карповічу прыпомнілася, што ў час будовы шасэ паміж Вераб'ямі і Баброўнікамі было звалена ў рове шмат артылерыйскіх снарадаў. Карповіч і Рыгор Налівайка ноччу пайшлі да сувязнога, які працаваў дарожнікам, і супольна адшукалі закапаныя снарады. З гэтых снарадаў было некалькі дзясяткаў кілаграмаў добрага толу. Пачалі рабіць міну. Карповіч прынёс мяшок і доўгі шнурок. Тол усыпалі ў мяшок, у сярэдзіне паклалі гранату, кальцо ўзрывальніка выведзена на верх, усё гэта абкручана дротам і міна была гатовай. Карповіч падлічыў, наколькі раней патрэбна пацягнуць за шнур беручы пад увагу тое, што ўзрывальнік выбухае праз 3.5 секунды.

Усё было падрыхтавана. Трэба было толькі непрыкметна падыйсці да рэек чыгункі, якую немцы моцна пільнавалі.

18 мая 1944 года Люба Трахімчук і Аляксандр Кардаш схавалі зброю, міну паклалі ў мяшок. Неслі яго ўдваіх. За імі ў нямецкім мундзіры з аўтаматам у руцэ крочыў Карпюк, робячы выгляд, што гоніць перад сабою злоўленых спекулянтаў.

Паволі набліжаліся да чыгункі. Вечарэла. Насупраць ішоў нямецкі патруль. Карпюк прывітаў іх жэстам рукі, па-нямецку сказаў некалькі іранічных слоў у адрас злоўленых «спекулянтаў». Немцы пасмяяліся і пайшлі далей.

Рабілася цёмна. У адным мейсцы непадалёк ад чыгункі ўсе трое схаваліся ў кусты. Прыслухоўваліся. Навокал была ціш. Праз пэўны час здалёк данеслося добра вядомае лязганне набліжаючагася поезда. Карпюк хутка выняў міну і намерыўся бегчы да рэек. Нечакана падышоў нямецкі патруль. Карпюк хутка схаваўся назад у кусты. Па рэйках прайшоў доўгі вуж вагонаў і знік у начной цемры.

Зноў трэба было цярпліва чакаць. Гадзіны здаваліся бясконцымі. Надакучліва кусалі камары, дзесьці цягнулі сваю мелодыю жабы. Крычаў пугач. Майская ноч вабіла сваім хараством.

Набліжалася поўнач, калі з захаду пачуўся лязгат новага цягніка. Карпюк, быццам кот, пачаў красціся да рэек. Люба раскручвала шнур. На стыку рэек Карпюк хутка выграб ямку, падсунуў мяшок - міну, прымацаваў да кальца шнурок. Поезд стралою імчаўся да месца, дзе Карпюк мініраваў чыгунку. Як на ліха падыйшоў нямецкі патруль. Што рабіць? У кусты ўцякаць было позна. Карпюк раптоўна кінуўся ў роў крыкнуў Любе: «Рві!..» Люба пацягнула за шнур. У гору ўзняўся вялізны слуп агню і дыму. Некалькі хвілін нічога не была відаць. Паравоз, бы той п'яны, паваліўся з насыпу і пацягнуў за сабой вагоны. Грунт валючыхся пад адкос вагонаў, троскат дошчак і падкладаў. Па лесе гучліва няслося гэтае страшэннае рэха. З вагонаў пасыпаліся стрэлы, пад неба паляцелі ракеты.

Карпюк і Люба пакінулі картку, у якой пісалі, які атрад нанёс удар акупанту.

Быў узарваны транспарт з забеспячэннем для фронта. Разбіта чатырнаццаць вагонаў, 250 метраў рэек знішчыў выбух, на 36 гадзін быў спынены рух.

Хаця ад Грыбаўцоў да месца выбуху было даволі далёка, Дзімітр Карповіч увесь вечар прыслухоўваўся і глядзеў у той бок, дзе павінен быў адбыцца ўзрыў. Перш убачыў па-над лесам гвалтоўны бляск, праз момант данёсся выбух. На досвітку ўжо быў у ліпніцкім лесе, дзе яму дэталёва расказалі пра ўсё.

Нямецкі мундзір і веданне мовы ворага, адвага дазволілі Карпюку ашукваць акупантаў.

Аднойчы штаб брыгады стаяў у лесе каля станцыя Курыяны. Адтуль прыбыў у ліпніцкія лясы сувязны да Карпюка, які паведаміў, каб неадкладна заявіцца ў камандзіра брыгады. Так склалася, што Карпюк захварэў — абсыпала яго балячкамі ў выніку страшэнных цярпенняў, якія перажыў у канцэнтрацыйным лагеры ў Штутгофе. Аднак трэба было ісці. Адзеў нямецкі мундзір, абуўся, да пояса прычапіў кабуру з пісталетам, у кішэні паклаў дзве гранаты і пайшоў на станцыю ў Страшава. Там спакойна купіў білет, сеў у пасажырскі поезд і разгарнуў перад сабою нямецкую газету. Прысутныя ў вагоне немцы нічога не падазравалі, з некаторымі нават пачаў размову.

Група партызан, у якой быў Яроцкі, Цярэшка, Абадоў і Дзотаў, знаходзілася ў атрадзе піліпаўцаў. Пакуль не мелі ніякіх заданняў. Цяжка было ўсядзець на месцы, цягнула да партызанскай дзейнасці. Цярэшка ў той час захварэў, таму вырашылі пакінуць яго ў атрадзе, а самім ісці далей. Яроцкі, Абадоў, Козін з аховы штаба брыгады і яшчэ двое партызан накіраваліся пад Дзернякова. Партызан

«Не адным хлебам чалавек жыве»

«Дом Кнігі» ў Бельску-Падляскім мае вельмі добрае памяшканне.

Вось вялікія полкі ўздоўж цэлай сцяны з беларускай і рускай літаратурай. Так, як нас найбольш гэтая літаратура цікавіць, я падышоў да прылаўка. За прылаўкам стаіць пажылы чалавек Уладзімір Храбаловіч. Ён у гэтай спецыяльнасці, так сказаць, незаганны.

— Выбачайце, што перашкаджаю ў працы. Я хачу, каб Вы сказалі некалькі слоў для чытачоў «Нівы».

Уладзімір Храбаловіч расказвае, што беларускія і рускія кніжкі карыстаюцца шырокім зацікаўленнем, асабліва казкі для дзяцей, кніжкі з малюнкамі і класікі літаратуры: Пушкін, Талстой, Някрасаў, Купала, Бядуля і іншыя. Найбольш, так сказаць, ідуць у курс кніжкі на партызанскія і ваенныя тэмы. Ёсць такія дні, што Уладзімір Храбаловіч прадае па 100—150 кніжак. Як на Бельск — многа.

— А ці ёсць у вас сталыя кліенты? — пытаю Храбаловіча.

— Так, ёсць. Я вам зараз іх скажу — адказвае ён. — Штомесяц прыязджае да нас селянін Анхімюк з Курашава і купляе кніжак на 100—200 злотых. Калісьці я падікавіўся і пытаю, навошта ён купляе столькі кніжак і адкуль грошы бярэ на гэта. Анхімюк адказаў, што не п'е і не курыць, але затое купляе кніжкі. З кніжкамі, як сам гаворыць, найахватней праводзіць час.

Многа кніжак пастаянна купляюць: Рыгор Іванюк — Старое Беразова і Савіцкі з вёскі Койлы,—закончыў Храбаловіч.

Далей мне гаворыць што ў кірмашныя дні ў «Доме Кнігі» цесна робіцца, і самыя лепшыя кнігі ўміг знікаюць з полак.

Падыходжу да прылаўка, дзе абслугоўваюць Людміла Семянюк і Лідзія Пасымюк. Тут аддзяленне польскай літаратуры і замежных літаратур, перакладзеных на польскую мову.

Людміла Семянюк гаворыць, што прадае шмат класічнай літаратуры (і польскай і замежнай): твораў Сянкевіча, Пруса, Жаромскага, Дзікенса, Бальзака і інш.

Вельмі цікава тое, што амаль ніхто не купляе перакладаў на польскую мову з рускай літаратуры. Людзі на Бельшчыне, як відаць, ахватней чытаюць рускую літаратуру на арыгінальнай мове.

Надзвычай вялікім зацікаўленнем карыстаюцца такія кнігі, як: «O czym chcą wiedzieć dziewczęta?" „Co każde małżeństwo wiedzieć powinno?" „ABC dobrego wychowania" Вялікае зацікаўленне сучаснай заходняй літаратурай, у прыватнасці, творамі Штэйнбека, Камуса, Хемінгуэя.

Дагэтуль насельніцтва Бельска і павета закупіла гэтай духовай стравы на суму 685,433 зл. У першым квартале г. г. было куплена кніжак на 94,607 зл., а ў трэцім — на 347,777 зл. Лік гэты сведчыць аб тым, што «не адным хлебам жыве Бельшчына».

Ідзе восень і зіма. Калі вы, дарагія чытачы, паедзеце ў Бельск, абавязкова зайдзіце ў «Дом Кнігі», напэўна, не пашкадуеце, ёсць за чым зайсці.

Тэкст і фота — а. а

Тут замежная і польская класічная літаратура. На здымку: Лідзія Пасымюк у час працы.

Уладзімір Храбаловіч за прылаўкам. Тут сапраўдны рай — цудоўныя беларускія і рускія казкі, якія вельмі хутка пранікаюць адтуль у хаты бельшчан і насельніцтва Бельскага павета.

Газета ў кожнай хаце

Нядаўна ў Гайнаўцы адбылася павятовая эканамічная канферэнцыя начальнікаў сельскіх пошт, на якой пастаноўлена: да III з'езду ПАРП дабіцца таго, каб у кожнай хаце была газета. Пошты Нараўка і Белавежа абавязаліся да з'езду значна пашырыць колькасць падпісчыкаў «Нівы».

Выстаўка дакументаў нямецкіх злачынстваў

У Ольштыне ўжо некалькі тыдняў, як адкрыта выстаўка дакументаў нямецкіх злачынстваў, дзе паказаны здзекі і забойства нявінных людзей у Асвенціме, Трэблінцы, Майданку, Бухенвальдзе, Метхоўзене і іншых лагерах смерці. Скура шорхне, калі аглядаеш прылады да здзекавання над людзьмі, калі бачыш здымкі крэматорыяў і высахшых людзей ад голаду. Аднак больш за ўсё западае ў душу, калі аглядаеш здымкі з забітымі дзяцьмі, калі бачыш, як гоняць іх, плачучых на расстрэл або да печаў крэматорыяў, дзе будуць яны задушаны газам.

Людзі не будуць тапіцца

У час вайны на рацэ Сідарка, паміж вёскамі Хілімоны і Гарасімавічы, быў знішчаны мост. Каб даехаць да Дубровы, сяляне з вёскі Хілімоны, Дубасьна, Канюшкі і інш. ехалі на другі мост, аб'язджаючы круг у 18 кіламетраў. Зараз на месцы ў зарванага мосту будуецца новы. Ужо зроблены перамостныя ўмацаванні, бетонныя слупы, якія забіваюцца ў дно ракі, матэрыял на брусы і падлогу. Праца хутка пасоўваецца наперад. Працуючая брыгада гарантуе, што ў лістападзе пабудова маста будзе закончана. (аа)

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

Сын у матулі ночку начаваў

Сын у матулі ночку начаваў,
Ночку начаваў, страшны сон відаў.
Матуля ўстала, той сон згадала,
— Няшчасце, сынку, нядоля твая,
Твая мілая сына спавіла,
Спавіўшы сына сама не жыва.

Слугі вы мае дай найлепшыя,
Закладайце коні, што найлепшыя.
Пад'ехаў пад сад — сады не цвітуць
Сады не цвітуць, птушкі не пяюць,
Вайшоў да сяней — сталяры ходзяць,
Сталяры ходзяць, труну робяць.

Вайшоў да хаты ложа заслана,
Ложа заслана бялюсенька,
Міла прыбрана харашусенька,
У канцы галоўкі свечачкі гараць,
У канцы ножак дзетачкі стаяць,
Свечачкі гараць, ды пагасаюць,
А дзетачкі плачуць ды прыплакваюць.

— Табе, ойчаньку, жонка ў вяночку,
А нам дзетанькам мамка ў пясочку.
Табе ойчаньку, сем жонак будзе,
А нам дзетанькам маткі не будзе.

Запісаў АЛЯКСЕЙ КАЗЕЛ у вёсцы МЕЛЯШКІ, Беластоцкага павета ад МАРЫІ ДАРАШКЕВІЧ (58 гадоў).

Козін, які дабраахвотна далучыўся да групы, быў славуты сваёй адвагаю і нястрымным тэмпераментам. Паводле яго слоў, узарваў 12 паяздоў і забіў каля 120-ці немцаў. Быў гэта надзвычай неспакойны характар. Выходзіў жывым з безнадзейных сітуацый, у якія часта трапляў у час выконвання баявых заданняў. Яго бунтарны дух не прызнаваў дысцыпліны, за што часта атрымліваў кары. Аднак гэта нічога не памагала. Дзіўны чалавек быў партызан Козін.

Партызанская група на чале з Абадовым дайшла да вёскі Боркі. Тут ад сувязнога атрымала некалькі мінамётных снарадаў, з якіх Козін выдаўбаў тол на міну.

На другі дзень падышлі да станцыі Саколі. Падрыхтавалі міну да падрыву поезда. Вечарэла. Непадалёку знаходзілася нямецкая пляцоўка. Што пэўны час у абодва бакі выходзілі нямецкія патрулі. Козіну нецярплівілася. Пасля некалькіх няўдачных падыходаў да чыгункі ўсё ж удалося падкласці міну паміж станцыямі Саколі і Валілы. Наехаў на яе пасажырскі поезд. Разбілася чатыры вагоны і на доўгі час быў спынены рух на гэтай трасе.

На досвітку група Абадова вярнулася ў атрад піліпаўцаў, куды прыбыў ужо штаб брыгады. Сустрэў іх начальнік разведкі брыгады Дзімітр Табуноў і загадаў ім падрабязна пра ўсё далажыць штабу брыгады.

Штаб брыгады знаходзіўся ў зямлянцы. Абадоў, Яроцкі і Козін зайшлі ў гэтую штабную зямлянку. У сярэдзіне гарэла некалькі свечак. За прымітыўным сталом сядзелі камандзіры: падпалкоўнік Вайцехоўскі, камісар брыгады Осіпаў і начальнік штаба Чудзінаў. Усе былі апрануты па-вайсковаму, на грудзях паблісквалі шматлікія медалі і ордэны. Камандзір брыгады па чарзе заслухаў іх справаздачы.

На паляну ля штаба брыгады прыбылі ўсе камандзіры атрадаў, падпарадкаваных падпалкоўніку Вайцехоўскаму. Сабралася некалькі сот партызан. Штаб брыгады правёў нараду з камандзірамі асобных атрадаў, паведамляючы ім аб сітуацыі на фронце і аб новых заданнях у сувязі з наступленнем савецкіх войск. Камандзіры, атрымаўшы адпаведныя ўказанні, павялі свае атрады ў прызначаныя раёны дзеяння.

Са сваімі партызанамі Аляксей Карпюк рушыў на месца стаянкі атрада ў ліпніцкім лесе. З выдаўбанага ў снарадах толу была зроблена новая міна для ўзрыву поезда. Люба Трахімчук, Аляксей Карпюк, Яроцкі, Кардаш і Курцэвіч на адвячорку рушылі ў бок чыгункі, на ўчастак паміж станцыямі Страшава і Крынкі, каб узарваць поезд. Чацвёра партызан засталося ў дазоры, а Карпюк з мінаю, якую хацеў закласці спосабам «на шомпал» папоўз да чыгункі.

Карпюк пачуў далёкі грукат надыходзячага эшалона, хутка падклаў пад рэйкі выбуховы матэрыял, уваткнуў шомпал, зарадзіў гранату і схаваўся ў лесе. У вялікім напружанні чакалі выбуху, аднак яго не было. Пачулі толькі сухі трэск узрывальніка. Эшалон спыніўся. Вылезла з яго некалькі немцаў і пачало аглядаць паравоз. Насупраць спешна набліжаўся нямецкі патруль. Карпюк, зразумеўшы сітуацыю, колькі сіл у нагах кінуўся да чыгункі, каб ратаваць міну, якая не выбухла. Немцы спярша не ведалі, хто і чаго бяжыць да чыгункі? Карпюк схапіў міну і кінуўся ў кусты. На ім пасыпаліся стрэлы. Аляксей паклаў міну на зямлю, прыкленчыў на калена і засеяў па немцах з аўтамата. Яшчэ момант, і ён быў ужо у лесе. У адказ на нямецкую стралянiну моцным голасам заспяваў беларускую песню.

Узрыў не ўдаўся. Група вярталася назад. Па дарозе сустрэлі партызанскі атрад імя Камсамола Беларусі. Ішлі яны на падрыў і няслі з сабою вялікую міну. Свежыя партызаны гэтага атрада добра не ведалі аколіцы. Карпюк зараз жа прызначыў ім у якасці праваднiка партызана Яроцкага, які з патрулём атрада імя Камсамола Беларусі пайшоў пад вёску Дзернякова. У патрулі ішоў вясёлы партызан — інжынер Жорка Навасёлаў, які ўвесь час жартаваў і зацягваў забаўныя песні. Апоўначы дайшлі да чыгункі. Ноч была вельмі відная, з недалёкага ўзгорку было выразна відаць, як ходзяць па чыгунцы нямецкія патрулі. Наблізіцца да насыпу было вельмі цяжка. Узрыў вырашана было правесці цямнейшай ноччу. Міну схавалі ў кустах і патруль накіраваўся да маёнтка Валілы, каб у падлеснага і лясніка забраць дадзеную ім немцамі зброю.

Яроцкі прывёў на месца. Праз момант абедзьве вінтоўкі былі ў руках партызан.

Раніцаю патруль прыбыў у аколіцу Каралёва Стойла і сустрэўся там з атрадам Карпюка. Яроцкі далажыў пра няўдачу

(Працяг будзе)

I. РЫБІНСКІ

У нашых суседзяў 2)

Калі вы пра што спытаеце ў першага прахожага, ён растлумачыць вам як найбольш ветліва і дакладна і не скажа «ідзіце проста...», а давядзе і пакажа самую кароткую дарогу да месца назначэння, жадаючы Viele Freude im Deuschland — гэта значыць, шмат радасці ў Германії.

Вечарам, калі вярта-

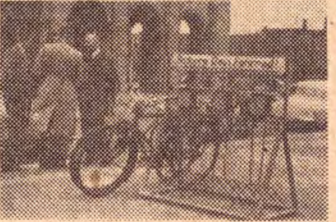

Аўтаматычны старож.

ешся ў пакой гасцініцы і бярэш ключ, разам з ключам атрымаеш ветлівыя пажаданні на добранач. Раніцай прывітаюць цябе з усмешкай: Haben Sie gut geschlafen? — Ці добра вам спалася?

Усмешка гэта не ёсць «гандлёвай», яна вынікае з прастадушнасці і сардэчнасці аднаго чалавека да другога.

Возьмем да прыкладу рэстараны. Не толькі катэгорыі «S» — пер-

Ратуша ў Ліпску.

шакласныя, для замежных гасцей, але і тыя самыя звычайныя «на штодзень для людзей», як прывыклі гаварыць. Незвычайная чысціня і ўтульнасць і, смела можна сказаць, надзвычайнае абслугоўванне. Там афіцыянтам не вызначаюцца «раёны». Кожны імкнецца як найбольш здавальняюча абслужыць спажываючага. Часам здаецца, што людзі гэтыя спаборнічаюць паміж сабою, вымінаюць адзін другога (хто першы дойдзе і абслужыць спажываючага). Заўважаць кожны позірк і на кожны знак з'яўляецца афіцыянт з мінай, як бы хацеў сказаць «як добра, што вы мяне паклікалі, а то я так нудзіўся»...

Афіцыянт у ГДР — адукаваны ў сваёй прафесіі чалавек. Ён не як служка, але як найбольш проста і дасканала выконвае сваю прафесію і ганарыцца ёю.

А ў нас?

Пытанне «а ў нас?» — насоўвалася нам на кожным кроку ў часе пабыўкі ў ГДР. Не дзіва, што будзе яно паўтарацца ў нашым рэпартажы. Значыць, што ў такіх самых абставінах у нашых магчымасцях мы маглі б сабе яшчэ многім абля гчыць жыццё.

Універмагі. Вечарамі вуліцы мігцяць разнакаляровымі фарбамі неонавых агнёў. І не толькі ў Берліне, Лейпцыгу ці Дрэздэне, але і ў такім звычайным павятовым мястэчку Эйзенах ці Эрфрут.

Рэкламы крамаў, няйначай назваць шэдэўр мастацтва, якое не з'яўляецца мастацтвам для мастацтва, а для пакупніка, і не толькі таму, што мануфактуры змяняюцца два разы ўдзень, але і таму, што калі адпаведнага тавару няма ўжо ў краме, вам здымуць і прададуць яго з вітрыны, бо вітрына не для каго іншага, а для пакупніка, для таго, каб яго прывабіць у краму, і каб ён мог купіць тое, што яго зацікавіла.

Пакупніка, згодна з гандлёвымі законамі трэба здабыць.

— Ці ёсць мужчынскія туфлі, 41 размер?

— Няма.

— А калі будуць?

— Як прывязуць.

— А, калі прывязуць?

— Адкуль я магу ведаць!

Ужо вы, мусіць, дадумаліся, што гэта нашы прадаўцы так размаўляюць з пакупнікамі.

Калі ў ГДР прадавец не можа забяспечыць цябе адпаведным матэрыялам, дык ён так тлумачыць, што чалавеку непрыемна робіцца за тое, што патурбаваў яго і што ён перажывае тое, што не можа абслужыць цябе так, як хацеў бы. Затое дакладна скажа табе, калі гэты тавар будзе, а калі табе патрэбна дастаць зараз, дык звоніць у падобныя рэсорты і праз момант дастанеш ужо адрас універмага ці магазіна, дзе можна купіць патрэбны тавар. Заходзіш, а тут ужо пара туфель, 41 нумар, ляжыць, адкладзеная на бок. На тое тут служачыя.

Такое абслугоўванне, напэўна, доўга запамятаеш. Вельмі дзіўна, што нікога гэта не здзіўляе. Гэта зусім звычайная з'ява, за твае грошы цябе і трэба абслужыць здавальняюча. Для таго, каб купляючы быў задаволены купленым таварам, яго кантралюе спецыяльны тэхнічны кантроль і нават незаўважаныя пакупнікамі нязначныя бракі ліквідуюцца на месцы.

У ГДР няма «нехадавых» тавараў (навошта такія прадукаваць), таксама няма патрэбы рабіць пераацэнку выпрадукаваных тавараў (за якія, у дадатак, нехта прэмію атрымаў).

Калі ў Веймары купіш ваўняную блузачку, а ў Иене табе падабаецца іншая, то звычайна можаш замяніць (калі была няношанай) на іншую, не залежна ад таго, ці будзе яна каштаваць больш ці менш. Можаш нават замяніць на тавар зусім іншы, напрыклад, камплект насавых хустачак. Кожная купленая рэч завінута ў фірмавую паперу з надпісам: „Jeder Einkauf — eine besondere Freude" (кожная купленая рэч

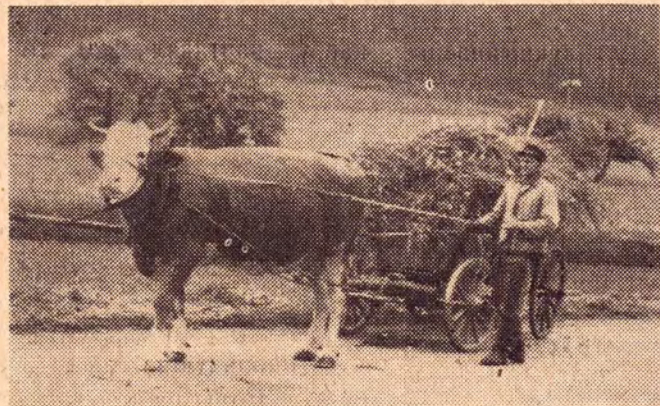

І каровай можна вазіць...

Сабакамі развозіцца лёд, малако, гароднiна...

— гэта асаблівая радасць). Сімпатычная прадаўшчыца, аж да дзвярэй адвядзе мілай і сардэчнай усмешкай за тое, што прыйдзеш да яе... замяніць гэтую блузачку.

Такім чынам, кожнае прадпрыемства, гасцініца, рэстаран ці кааператыў з'яўляюцца рэнтабельнымі.

Дзіўна, што ў такой механізаванай краіне, дзе так далёка развіта прамысловасць, мала дзе ўбачылі трактар або каня. Затое многа розных работ выконваецца... каровамі.

Германскі земляроб каровамі арэ, барануе, сее, вывозіць гной, звозіць сена і снапы, не сароміцца ехаць у горад на рынак. Дзве добрыя, здаровыя каровы заступаюць пару каней. Усе работы, зразумела, выконваюцца значна памалей, але затое больш эканамічна. Добра кормленая карова можа працаваць аж да двух тыдняў перад тым, як ацеліцца, прыводзіць асабліва здаровых цялят і дае мала менш малака ад той каровы, якая не працуе.

У горадзе вельмі часта спатыкаюцца запражаныя ў павозкі сабакі. Сабакамі развозіцца лёд, малако, гародніна, фрукты (увага! — сабакі, хоць спакойныя, хранічна не любяць, як ім.. робіш здымак. Мне асабіста прышлося пашкадаваць аб гэтай спробе).

(Працяг будзе)

Здымкі аўтара

Вучыся ўмеру добрым манерам

У службовым пакоі

Перад наведвальнікам, які зайшоў у службовы пакой, выхаваны чалавек абавязкова ўстане, выйдзе з-за стала, падасць руку (у тым выпадку кіраўнік першы падае руку не толькі мужчыне, але і жанчыне, не толькі маладому, але і пажылому, выказваючы тым самым сваю гасціннасць і ўвагу), прапануе сесці і толькі пасля гэтага пяройдзе да справы.

Атрымаўшы запрашэнне садзіцца, не трэба адмаўляцца і прымушаць упрошваць сябе, каб гаспадар кабінета не адчуваў сябе нязручна, седзячы перад стаячым, асабліва калі перад ім жанчына або стары чалавек. Вельмі добра, калі гаспадар кабінета праводзіць наведвальніка, асабліва жанчыну або пажылога чалавека, да дзвярэй.

Само сабой зразумела, што, устанавіўшы для наведвальнікаў пэўныя прыёмныя дні і гадзіны, неабходна строга, няўхільна захоўваць іх

У ІМЯ БУДУЧЫНІ

(Працяг са стар. 3)

вуліцу. І вось тады сышчыкі Дайноўскі і Бучкоўскі, якія толькі што прасілі ў мяне літасці, выхапілі пісталеты і адкрылі па мне агонь. Я ўжо збег на першую лесвічную пляцоўку, а як стаў спускацца далей, адна куля пацэліла мне ў правы бок (яна пакінула 19 дзірак у кішках і затрымалася ў левай бядровай косці), адна ў шыю, пасля яшчэ адна ў бок, адна ў руку. Сышчыкі толькі тады пакінулі страляць, калі падумалі, што я ўжо мёртвы. Тут жа на лесвіцы ў мяне зрабілі вобыск і знялі допыт.

Адчуваючы, што жыць асталося нядоўга, я назваў сваё прозвішча і адрас, не адказваючы на другія пытанні. Неўзабаве была выклікана хуткая дапамога.

Калі мяне на насілках нясли да машыны хуткай дапамогі, на Лукішскай плошчы сабраўся велізарны натоўп людзей. Кожны хацеў даведацца, што адбылося ў судзе. «Хай лепей даведаюцца ад мяне, чым ад нашых ворагаў», — адразу мільганула ў галаве, я прыўзняўся і пачаў выкрыкваць лозунгі: «Смерць правакатарам!» «Далоў фашысцкі ўрад!», «Хай жыве пралетарская рэвалюцыя!»

Праз паўтары гадзіны хірург Ахматовіч, у шпіталі «Святога Якуба», па ўказанню пракуратуры, зрабіў мне аперацыю. Яна была вельмі складаная, і ніхто не думаў, што я выжыву. Аднак дзякуючы моцнаму арганізму, аперацыя прайшла добра.

Рабілі гэтую аперацыю не таму, што польскія ўлады мяне пашкадавалі і хацелі захаваць маё жыццё. Мэта была зусім іншая. Яны спадзяваліся праз мяне дабрацца да партыі. Ім таксама вельмі важна было вылечыць мяне з тым, каб потым павесіць дзеля запалохвання другіх.

Пасля аперацыі мяне перавезлі ў турэмны шпіталь на Лукішках, а праз два месяцы пасадзілі ў камеру для смяротнікаў.

Пасля падзей у судзе таварышы на свабодзе спачатку лічылі, што я загінуў. Таму ў ноч з 27 на 28 студзеня ў розных раёнах горада былі вывешаны чырвоныя сцягі з чорнымі стужкамі ў знак жалобы. Але калі таварышы даведаліся, што я жывы, ім усім, таксама як і мне, было зразумела, што мяне чакае кара смерцю праз павешанне. Таму партыя разгарнула шырокую кампанію за маё вызваленне.

На другі дзень пасля аперацыі да мяне з'явіліся пракурор Пятроўскі і судовы следчы па справах выключнай важнасці Скіндэр. Зноў пачаліся допыты. Іх праводзілі па некалькі разоў на тыдзень да чэрвеня.

У час гэтых допытаў я даведаўся, што правакатара ўсё-ткі я не забіў. Яму пацэлілі дзве кулі ў галаву і адна ў руку, але ён астаўся жывы. Даведаўшыся пра гэта, я доўга быў у неўразуменні, ніяк не мог дадумацца, чаму ў яго не было ніводнай раны на спіне, тады як я некалькі разоў выстраліў яму ў спіну ва ўпор. На судзе высветлілася, што ён пад пінжаком меў на сабе панцыр, і кулі пісталета яго не прабілі. Мае адвакаты Дурач і Бернсан запэўнялі мяне, што Стральчук ад ран у галаву звар'яцеў і памёр. Не выключана, што яго прыбрала сама дэфензіва, бо ён ужо быў не патрэбны. Так ці інакш, але пасля стрэлаў у судзе ён знік.

У чэрвені 1936 года Віленскі акруговы суд вынес мне прыгавор: за рэвалюцыйную дзейнасць у радах камуністычнай партыі — да 15 гадоў турэмнага зняволення; за забойства на судзе правакатара — да кары смерцю праз павешанне; за тое, што нібыта адстрэльваўся ад паліцэйскіх — да кары смерцю праз павешанне; за ўсе «злачынствы», разам узятыя, — да кары смерцю праз павешанне. Такім чынам, польскі суд двойчы прыгаварыў мяне да кары смерцю праз павешанне, каб мацней абгрунтаваць выкананне прыгавору.

Супраць мяне на судзе выступіла 32 чалавекі, у тым ліку начальнікі віленскай, гродзенскай, брэсцкай і іншых дэфензіў, сышчыкі, паліцэйскія, суддзі і пракуроры Віленскага акруговага суда. Мяне абаранялі па даручэнню партыі адвакаты Дурач і Бернсан.

Пасля прыгавору акруговага суда ўзнялася магутная хваля пратэсту супраць смяротнай кары Прытыцкага. Ва ўсіх польскіх турмах палітзняволеныя абвясцілі галадоўку. У гарадах і вёсках Заходняй Беларусі, Украіны і Польшчы на мітынгах працоўных прымаліся рэзалюцыі пратэсту і накіроўваліся польскаму ўраду, прэзідэнту Масціцкаму, у суд і Міністэрства юстыцыі. Пад рэзалюцыямі пратэсту ставілі свае подпісы не толькі рабочыя і сяляне, але і прагрэсіўныя прадстаўнікі інтэлігенцыі.

Ва ўсіх канцах краіны ў велізарнай колькасці распаўсюджваліся лістоўкі з маім фота, дзе заклікалі масы да барацьбы за вызваленне Прытыцкага.

(Працяг у наступным нумары)

Сход савецкіх грамадзян

У нядзелю, 2 лістапада г. г., у клубе ТППР-а адбыўся сход савецкіх грамадзян, пражываючых у г. Беластоку, прысвечаны 41-ай гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

У перапоўненай малой зале ТППР-а месца за сталом прэзідыума занялі госці: першы сакратар савецкага пасольства ў Польшчы консул у Варшаве А. П. Нікіцін, старшыня Ваяводскай Рады нарадовай Ежы Попко, сакратар КВ ПАРП Ян Сянкевіч і інш.

З цікавым, багатым лічбамі і арыгінальным дакладам аб 41-ай гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі выступіў консул А. П. Нікіцін.

Ён на фактах паказаў, у якіх умовах будавалася сацыялістычная дзяржава, як савецкі народ змагаўся супроць астанкаў буржуазна-памешчыцкага ладу, супроць унутраных і знешніх ворагаў.

Асаблівую ўвагу дакладчык прысвяціў эканамічнаму развіццю Савецкай дзяржавы. Ён падкрэсліў, што па вытворчасці многіх прадуктаў, напрыклад, бульбы, цукру, масла і інш., Савецкі Саюз займае першае месца ў свеце, а па вытворчасці некаторых прадуктаў на душу насельніцтва ён абагнаў нават такія развітыя краіны, як ЗША (па вытворчасці на адзінку насельніцтва жыта, пшаніцы, ільну, бульбы, цукру, марганцу, азбесту і інш).

Аб выдатных дасягненнях розных галін савецкай навукі, сказаў далей консул А. П. Нікіцін, сведчыць запуск савецкіх міжкантынентальных балістычных ракет.

У Савецкім Саюзе, гаварыў дакладчык, амаль няма няграматных (на 100 чалавек прыходзіцца 25 вучняў), ліквідавана беспрацоўе, а ў апошні час значна павышаны пенсіі, а таксама стыпендыі для студэнтаў.

У канцы свайго даклада консул А. П. Нікіцін коратка спыніўся на апошніх міжнародных падзеях, гаварыў і аб пабыўцы польскай урадавай дэлегацыі ў Савецкім Саюзе, аб значэнні гэтага візіту ў справе будаўніцтва сацыялізма ў Польшчы.

Пасля даклада прысутныя прагледзелі фільм аб гераічнай барацьбе працоўных Заходняй Беларусі за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне ў гады санацыйнай улады, фільм «Чырвонае лісце», па сцэнарыю беларускіх пісьменнікаў Аркадзя Куляшова і Алеся Кучара.

А. ЧЭЧУГА

Ці ведаеце, што...

...марская вада замярзае толькі пры тэмпературы — 2,5°C. Прычынай гэтага ёсць змест солі ў марской вадзе.

...самым цікавым дрэвам на свеце з'яўляюцца эўкаліпты, якія растуць у Аўстраліі і дасягаюць вышынёй 150 м.

Новае жыццё перамагае старое

Даўней, калі каму-небудзь прыходзілася ісці ці ехаць праз вёску Камень у Гайнаўскім павеце, ён праклінаў сваё жыццё. Гэтай вёскай немагчыма было ні праехаць, ні прайсці. На вуліцы не было бруку. Стаялі толькі лужыны памутнеўшай ад гліны вады. У размешанай гліне можна было згубіць абутак, вывернуцца з возам. Людзі стараліся абмінаць гэтую вёску. Зусім інакш пацякло жыццё ў Камені цяпер.

Цяпер вёска Камень радыёфікавана, а вуліца выбрукавана. Апрача таго, яна ў нашай аколіцы славіцца прыгожымі садамі. Прыемна прайсціся тут вясною і ўлетку, калі ўсюды ля хат цвітуць сады, ці вісяць румяныя яблыкі і грушы. Глядзіш на вёску, і міжволі ўспамінаецца яе мінулае: забалочаная вуліца і беднае сялянскае жыццё, па якіх ужо следу не засталася — новае жыццё перамагае старое. (яб)

Хроніка БГ-КТ

У мінулым тыдні ў Шчэціне адбылася нарада прадстаўнікоў нацыянальных меншасцей Шчэцінішчыны, прысвечаная развіццю дзейнасці нацыянальных таварыстваў. У нарадзе ўдзельнічалі прадстаўнікі беларусаў, немцаў, украінцаў і інш. нацыянальнасцей.

*

Эстрадны калектыў пры Гарадскім Аддзеле БГ-КТ у Беластоку пасля паспяховага выступлення на беларускай вечарыне 18.X. прыступіў да апрацоўкі новага рэпертуару.

*

1 лістапада адбылося пасяджэнне Прэзідыума ПА БГ-КТ у Саколы, на якім між іншым, абмяркоўвалася пашырэнне зацікаўлення сярод насельніцтва беларускім друкам, а перш за ўсё газетай «Нівай».

Найлепшы ўраджай бульбы

У Гайнаўскім павеце ў сярэднім з 1 га сяляне атрымалі 118 цэнтнераў бульбы, а ўдзельнікі калектываў сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, якія добра азнаёміліся з новай агратэхнікай, атрымалі бульбы з 1 га значна больш. Возьмем для прыкладу калектывы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Тарнопалі. Так, Мікола Засім атрымаў з 1 га 230 цэнтнераў. Іван Бойка — 264 цэнтнеры, а Ніна Засім — 262 цэнтнеры.

Перадз'ездавыя абавязацельствы

Члены Саюза Сялянскай моладзі ў Кузаве (Гайнаўскі павет), каб адзначыць III з'езд ПАРП, між іншым, забавязаліся на 1.000 м. вуліцы ў сваёй вёсцы навазіць жужлю, давесці да парадку вясковы клуб, а таксама пастанавілі арганізаваць спартыўную секцыю пры гуртку ЗМВ.

Члены ЗМВ у Кузаве звяртаюцца да ўсіх членаў Саюза Сялянскай моладзі Беласточчыны, каб паднімалі абавязацельствы ў гонар III з'езду нашай партыі.

Пазайздросціць Навасадам

Каманда пажарнай стражы ў Навасадах праявіла вельмі каштоўную ініцыятыву: пастанавіла пабудаваць вясковы клуб.

Да чыну заагітавалі ўсю вёску. Хто толькі меў час, той выходзіў на працу. Нават школьная моладзь і настаўнікі прынялі ўдзел у гэтай працы. Павятовыя ўлады прызначылі насельніцтву фінансавую дапамогу і даволі значную колькасць будаўнічых матэрыялаў. Неўзабаве пабудова клуба будзе закончана. У клубе будзе вялікая зала для дэманстравання кінафільмаў, арганізавання вечарын і забаў і зала для пажарных прылад і абсталявання.

На здымку: — клуб у Навасадах, можна сказаць, невялікі вясковы Дом Культуры.

Тэкст і фота — А. А.

Беласточчына прадукуе ўсё больш масла

Нельга сказаць, што прадукцыйнасць кароў на Беласточчыне вельмі высокая. У сярэднім ад адной каровы ў г. г. атрымана 1.700 літраў малака. У параўнанні з прадукцыйнасцю кароў, напрыклад у Галандыі, якія ў сярэднім даюць у год каля 7.000 літраў малака, гэта вельмі мала.

А ўсё ж-такі на Беласточчыне прадукцыя масла пастаянна ўзрастае. Таму немалую колькасць масла мы экспартуем ў іншыя краіны. Толькі ў месяцы верасні г. г. Беласточчына экспартавала 220 тон масла заграніцу. Зараз, жыхары Беласточчыны спажываюць толькі 10 прац. мясцовай малочнай прадукцыі. 90 прац. Беласточчына высылае ў іншыя ваяводствы і заграніцу.

Прадбачваецца, што прадукцыйнасць кароў Беласточчыны да 1965 года ўзрасце ў сярэднім ад адной каровы да 1900 літраў у год. (вб)

Паварот смерці знікае

На здымку: будуецца новая дарога.

Ля вёскі Хрэбалы (пав. Бельск) ёсць два вострыя павароты пад вуглом 90 градусаў, на якіх было шмат выпадкаў.

У сучасны момант дзесяткі фурманак звозяць зямлю на насып, па якім будзе праходзіць новая дарога. Бетоншчыкі заканчваюць сваю працу пры пабудове мосту. Больш за ўсіх задаволены гэтым шафёры, якім часта прыходзіцца ездзіць гэтай дарогай.

Фота — А.А.

Наш юрыст раіць

Многія з вас, дарагія чытачы, не карысталіся яшчэ парадамі юрыста, які б'вае ў нашай рэдакцыі кожны чацвер ад 11 да 12 гадзін.

А можа хто з вас яшчэ не ведае аб гэтым? Тады паслухайце яшчэ раз.

У нашай рэдакцыі ёсць пункт юрыдычных парад. Наш юрыст прымае інтарасантаў кожны чацвер ад 11 да 12 гадзін. Прыходзяць людзі з рознымі справамі, якіх самі не могуць вырашыць. Калі хто з вас, чытачы, не ведае, дзе звярнуцца, каб уладзіць тую ці іншую сваю справу, — пішыце лісты або прыязджайце самі да нашага юрыста ў рэдакцыю. Ён і параіць, дапаможа.

На здымку: Малы юбілей. Наш юрыст прымае 100-тую інтарасантку. Ёю з'яўляецца Марыя Майсак з вёскі Залукі, Беластоцкі павет. Яна прыехала параіцца ў справе продажы зямлі.

Тэкст і фота — А. А.

Пагутарым

Хто гэта зробіць?

Ёсць вёскі, дзе і моладзь і старэйшыя будуюць сабе клубы, вясковыя дамы культуры. А ў іншых вёсках ёсць будынкі пабудаваныя раней, але неяк ніхто не імкнецца арганізаваць у іх культурнае жыццё, у большасці выпадкаў гэтыя будынкі пакінутыя, забытыя і нічыйныя.

Напрыклад: у вёсцы Чыжыкі (Гайнаўскі павет) стаіць пусты будынак, у якім месціцца злеўня малака. Гэты будынак быў пабудаваны неўзабаве пасля вайны, як вясковы клуб. Ужо сёння дах у адных дзірах, у вокнах няма шыб ані нават футрын. Падлога і столь амаль зусім пагнілі. Ніхто не падумае нават аб малейшым рамонце. А клуб з кожным годам штораз больш абвальваецца.

У Чыжыках ёсць жа многа моладзі. І моладзь павінна ўзяць клуб у свае рукі. Ці не лепш было б вам, маладыя хлопцы і дзяўчаты, маючы клуб, пайсці за прыкладам моладзі іншых вёсак, арганізаваць мастацкі гурток, ЛПЖ ці ЛЗС, наладжваць вечарыны, пастаноўкі і розныя курсы, чым бяздзейна марнаваць час?

Мы са свайго боку просім Прэзідыум ГРН у Новым Беразове і Аддзел Асветы Прэз. ПРН у Гайнаўцы, дапамагчы моладзі з Чыжыкаў адрамантаваць знішчаны клуб. (аа)

Электрыфікацыя

Да вайны на Беласточчыне толькі ў 18 вёсках было электрычнае святло.

За гады народнай улады на Беласточчыне электрыфікавана 1.017 вёсак, што складае лік 27,3 прац. усіх вёсак Беластоцкага ваяводства.

На гады 1959 — 65 намечана далейшы план электрыфікацыі вёсак. У гэты час электрычнае святло атрымаюць сяляне далейшых 1.600 вёсак, што складзе лік 60,2 прац. электрыфікаваных вёсак Беласточчыны. (вб)

Найцікавейшы ліст — 100 зл.

Чытачы! Вы кожны дзень спатыкаецеся з добрым і дрэнным, з прыгожым і несправядлівасцю. Вы самі як жа часта думаеце і гаворыце паміж сабой аб тым ці іншым здарэнні ў вёсцы ці горадзе. Вы самі як жа часта хваліце добры ўчынак і асуджаеце дрэнны, несправядлівы.

Чытачы, а чаму б вам кожнаму ў паасобку гэтымі справамі, здарэннямі, учынкамі не падзяліцца з агулам чытачоў «Нівы»? А цікава і карысна гэта было б.

Пішыце ў „Ніву"

Добрае хваліце, дрэннае ганьце, выказвайце свае думкі і погляды на справы, якія вакол вас дзеюцца.

Вашы лісты рэдакцыя будзе друкаваць на старонках «Нівы».

Найлепшую і найцікавейшую карэспандэнцыю ў даным тыдні чакае ўзнагарода — 100 зл.

Ю ПАЎЛЮЧУК і КОЛЯ ЯКАНЮК — Давідавічы. Дзякуем за гумар. Частку выкарыстаем.

ЧЫТАЧ З САЦОЎ. Чаму не падпісалі сваю карэспандэнцыю?

АЛЕСЬ БАРСКІ — Вершы атрымалі. Прышліце свой адрас.

ЛЮСЯ З БЕЛАСТОКА. — Вершы атрымалі. Не можам на іх адгукнуцца, аб чым Вы просіце, таму, што не маем Вашага адрасу.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
Nkł. 5.000 Bltk. E-3

Па прызначэнню

— Вы паслалі на рэагаванне скаргі рабочых?

— Паслала. Якія былі на дырэктара — паслала дырэктару, якія былі на намесніка — паслала намесніку.

Малюнак С. Раманава.

Праўду сказаў

Сварлівая жонка паслала свайго мужыка на млын у суседнюю вёску. Паехаў ён, а па дарозе ў карчму зайшоў, чарку добрую выпіў. Даязджае да млына, а там народу многа - многа. Людзі па тры - чатыры дні чакаюць сваёй чаргі.

— Людцы добрыя! — скінуўшы шапку, звярнуўся мужык да прысутных — Ці дазволіце мне змалоць без чаргі? Гора вялікае маю: жонка памерла.

Людзі адразу пашкадавалі чалавека. А калі ён праз поўгадзіны змалоў, тады зноў скінуў шапку і кажа:

— А можа, людцы добрыя, хто справядлівы з вас, пашле смерць маёй жонцы, то, яй-Богу усю гэту муку аддам. Праўду вам кажу.

(ПЕРАЦ)

У судзе

Суддзя да абвінавачанага: «Якім правам вы пабілі аканома?»

Абвінавачаны: «Пане суддзя, я яго не правам, а палкаю біў».

(лк)

У тамажні

Казімір вязе заграніцу папугая.

— Трэба плаціць пошліну, — паясняе тамажнік, — у інструкцыі выразна гаворыцца, што за жывую птушку належыць пошліна.

Казімір скупы. Ён нерашуча паглядае на папугая.

Папугай, вычуў думку свайго пана, парушыўся неспакойна і крыкнуў на цэлы голас:

— Не выдумвай чапухі — плаці пошліну!

— Скажыце, калі ласка, колькі шышак у мяне на галаве?

— Тры!

— Дык, значыцца, яшчэ дзве ліхтарні і я ўжо ў хаце.

Маладыя гады

Муж да жонкі: «Ведаеш, як я пабрыўся, то адчуваю сябе так добра, вясёла, бадзёра, як бы меў дваццаць год».

— То не мог бы ты брыцца вечарам? — адказвае жонка.

Пайшоў на раду

Васіль пайшоў да суседа і пачаў жаліцца, што яго жонка заўсёды ходзіць надутая.

— То гэта таму, што ты ёй мала сэрца аказваеш — адказаў сусед.

Васіль вярнуўся дадому і пачаў цалаваць сваю жонку. І тады жонка пачала плакаць ды гаварыць:

— Вады ў хаце няма, Федзя выбіў шыбу, у пліце не гарыць, а ты яшчэ мне прыходзіш п'яны лахаты.

(аб)

МІКІТА

Беларускі народны танец

Мерна — Апрацоўка С. Палонскага
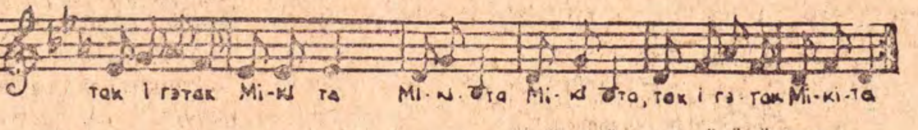
На дудзе Мікіта іграе,
Ды людзей ўсіх забаўляе

Прыпеў:
Мікіта, Мікіта,
Так і гэтак Мікіта.

Прыляцелі камары,
З ім скакалі да зары.
Прыпеў:

Мікіта ў дуду ўсё іграе,
А мядзведзь яму спявае.
Прыпеў:

Ой, чаму ж гэта Мікіта
Паглядзеў на нас сярдзіта.
Прыпеў:

Ой Мікіта, адпачні ты,
З карагода выхадзі ты.
Прыпеў:

КРАСВОРД

Прыслаў В. Ілірык.

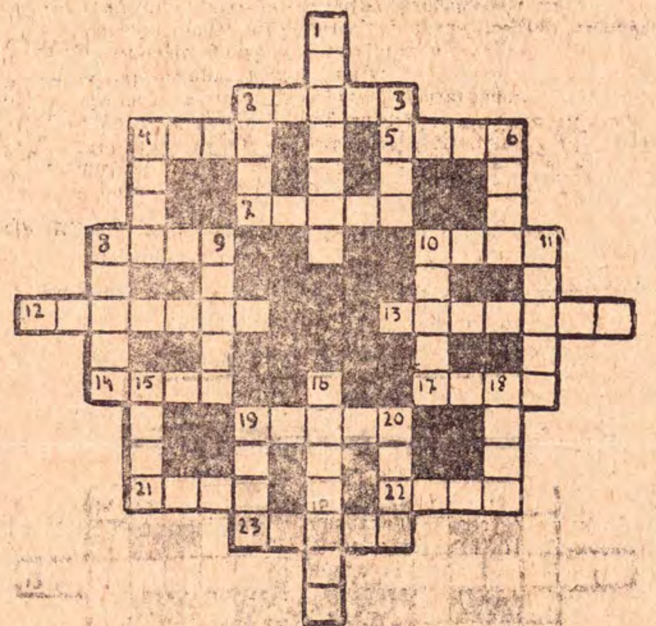

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

1) — першы беларускі друкар,
2) — прыток Віслы або рэдкі грызун;
3) — старадаўні музычны струнны інструмент;
4) — горад над морам Каспійскім;
6) — хімічны элемент ужываны ў фатаграфіі;
8) — вялікі беларускі пісьменнік;
9) — імі ловяць коней у манголаў;
10) — кавалак лёду, што плыве па рэчцы ранняй вясною:
11) — пераход з ніжэйшага чыну ў вышэйшы;
15) — Рака ў Азіі;
16) — сучасны беларускі паэт;
18) — вулкан у Італіі;
19) — марское парусное грузавое судна далёкага плавання; задняя мачта мае толькі касыя парусы, да канца стагоддзя будаваны быў грузапад'ёмнасцю да 6 тыс. тон:
20) — дзяржава, сталіца якой — Багдад.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

2) — інакш вароты;
4) — горад у Чэхаславакіі;
5) — геаметрычная фігура з двумя бакамі паралельнымі:
7) — час адной схваткі баксёраў;
8) — рака на Каўказе;
10) — прыток Волгі;
12) — опера на словы Вінцука Дуніна - Марцінкевіча, музыку да якой напісаў Станіслаў Манюшко;
13) — старажытны беларускі народны музычны інструмент;
14) — звер з хобатам;
17) — Бог вайны ў грэчаскай міфалогіі:
19) — слаўны італьянскі веласіпедыст, які стартаваў у адной з астатніх Велагонак міру;
21) — гранічная рака ў Азіі, апяваемая ў любімым усімі вальсы;
22) — карабель Ноя;
23) — найчасцей пасце яго пастух;

Сярод чытачоў, якія правільна развяжуць гэты красворд і прышлюць развязку ў тэрміне да 15.XII. . . г. будзе разлясавана 10 цікавых беларускіх кніжак і альбомаў.

Асенняе лісцё

Падаючы перад намі асенні ліст, гэта не толькі візітная картачка дзеда Мароза. Асенні ліст з'яўляецца таксама лістам плаксівай Восені у якім гэтая баранэса ў жоўтых каштоўнасцях пытае:

— Ну, як там з вугальком і дравамі? Бульбачку і ўсялякую пятрушку знеслі ўжо ў пограб? Вокны ў хаце заканапацілі?

Зрэшты, не толькі чалавека трывожыць асенняе лісцё. Напрыклад: перад каровай упадзе жоўты ліст, карова схіліцца над ім быццам бы хоча прачытаць, што на ім напісана, потым дмухне на ліст падскочыць, хвастом па баках сябе трэсне і скоса бліскучым вокам пазірае на хлеў, нібыта правярае ці дах падрамантаваны, колькі сена на сеновале прыпасена...

Што там карова, дурная курыца якая сваіх яек не ўмее злічыць і то ўбачыўшы барвяны ліст, клюйне яго, праб'е дзірку, як кандуктар у білеце, а пасля растапырыць крылы і бяжыць да кучы гною.

Ёй здаецца, што тут затрымалася цяпло гарачых летніх дзён і яна грабе гной дабіраючыся бліжэй гэтага цяпла. Нават вясёлая дзетвара асенніх дзён не любіць. У возеры купацца нельга, па лясных ягадках толькі ўспаміны засталіся, а адзяваць лыжы, або выцягваць санкі яшчэ зарана. Вось і няма прычыны дзецям захапляцца восенню.

Вясковая гандлёвая сетка штогод спатыкае асенняе лісцё з вялікім нездавальненнем.

Было ўсё спакойна і ўрачыста, як у царкве, а раптам лісцё пачынае падаць і людзі назойліва патрабуюць вайлочных свіцераў, цёплай бялізны і іншых глупстваў. Не маглі бы накупляць усяго ў мінулым годзе і цяпер не трывожыць асенніх мар вясковых кааператываў.

Толькі запаслівая, вёрткая вавёрка не звяртае ўвагі на асенняе лісцё. Кажушок у яе цёпленькі, з правдзівага меха, а не нейлонавага.

У дупло падрыхтаваны запас арэхаў. Вавёрачка высуне чорны носік і ўзіраецца па астрыжаным лесе нібыта гаворачы: «мяне восень — матухна не застане ў разгубленасці».

Аднак дзівавацца вавёрцы няма чаго. У нас ёсць і дзяўчаты такія руплівыя, як вавёркі. Яны і карыстаюцца поспехам у хлопцаў, асабліва восенню, калі вяселлі, як асенняе лісцё, круцяцца па вёсках.

Дзядзька Левон

Філасофская крама „Мудрагарпаліца“

(Куплялем і прадаем бясплатна)

Ехаў мудрэц на парусней лодцы. У дарозе ўзнялася сільная бура і парвала парусы. Калі мудрэц пабачыў, што матросы лезуць на мачту і падвязваюць парусы, ён сказаў: «Цулакі! Гэтае судначка калышацца ў аснове, а яны возяцц на вяршыні. Калі вы не хочаце, каб яно качалася, то прывяжыце яго ў асновы.

*

Аднойчы ноччу ўсхваляваны мудрэц разбудзіў жонку і кажа: «Ай, жонка, падай мне хутчэй мае акуляры!» Жонка падала яму акуляры, але спытала аб прычыне ўсхвалявання. «Мне сніцца прыгожы сон, але пэўную рэч не магу разгледзець» — заўважыў мудрэц.

Калі хочаш рэгулярна атрымоўваць „Ніву“, зрабі падпіску на 1959 год

Цана падпіскі на год 28 зл. 80 гр. Падпіску на „Ніву“ прымаюць усе паштовыя ўстановы і пісьманосцы ў нашай краіне.